

KALLELSE

Naturreservatsnämnden kallas till sammanträde

Dag 22 april 2014
Tid Kl. 08.00
Plats Orminge OH-I
Ordförande Peter Zethraeus
Nämndsekreterare Görel Petersson

Föredragningslista

Nr	Ärende	Information	Noteringar
1.	Upprop		
2.	Justering		
3.	Anmälningar		
4.	Delegationsbeslut		
5.	Förändring av beslutsattestant 2014 för naturreservatsnämnden	NRN 2013/54-002	
6.	Naturreservatet Skuruparken – beslut om markägare och stugägare att yttra sig om ändringar av förslag till föreskrifter mm daterat april 2014	NRN 2013/41-265	

2014-04-10

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KFKS 2011/ 537-265
NRN 2013/ 41-265

Naturreservatsnämnden

Naturreservatet Skuruparken – beslut om markägare och stugägare att yttra sig om ändringar av förslag till föreskrifter mm daterat april 2014

Förslag till beslut

1. Naturreservatsnämnden förelägger JM AB som markägare till området benämnt Skuruparken och ägarna till stugor i området att, enligt förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., senast 2014-06-15 yttra sig över de ändringar som har angivits i förslag till naturreservat Skuruparken enligt föreskrifter, avgränsning och skötselplan daterad april 2014.
2. Föreläggandet att yttra sig över förslaget delges genom kungörelsedelgivning då antalet sakägare är många och alla inte kända av kommunen. Förslaget till naturreservat hålls tillgängligt 2014-04-29 till 2014-06-15 i biblioteket i Nacka Forum samt i utställningshallen i Nacka stadshus. Annonsering om kungörelse ska göras i ortstidning samt i Post- och inrikes tidningar 2014-04-29.
3. Naturreservatsnämnden beslutar om omedelbar justering.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige antog förslaget till naturreservat Skuruparken 2011-12-12. Beslutet överklagades till länsstyrelsen som 2013-09-13 upphävde beslutet på grund av formaliafel, främst för brister i hanteringen kring kungörelsedelgivning och föreläggande för mark- och sakägare att yttra sig över förslaget till naturreservat.

Kommunstyrelsen beslöt 2013-09-30 att återuppta ärendet om att inrätta naturreservatet och i oktober 2013 beslöt naturreservatsnämnden att nytt samråd skulle ske utifrån samma reservatshandlingar som antogs av kommunfullmäktige i december 2011. Samråd har hållits under tiden 2013-11-01 till 2014-01-14. Efter att synpunkter inkommit och sammanställts har förslaget justerats. Förändringar har främst skett utifrån länsstyrelsens yttrande och

gäller bl a den tidigare målformuleringen om att antalet stugor på sikt ska minimeras och denna har tagits bort helt. Föreskrifterna har förtysligats vad gäller förbud mot uppförande av byggnader och anläggningar samt de intrång som skötselplanen innebär för mark- och stugägare. Gränsen har justerats något i den västra delen för att bättre överensstämma med intilliggande plangränsar och det har angivits att föreskrifterna inte ska utgöra hinder för utbyggnad av framtida Skurubro eller tunnelbana. I övrigt har mindre redaktionella ändringar utförts.

Eftersom justeringar som har gjorts i förslaget efter samrådet berör markägaren och andra sakägare (stugägarna) föreläggs dessa att yttra sig över ändringarna.

Föreskrifterna som sådana har inte justerats till den nya standard för reservatsföreskrifter som är under framtagande i Nacka kommun. Detta eftersom förslaget framtogs innan dessa fanns och flera samråd redan har hållits. Dock har föreskrifterna justerats vad gäller ridning då naturreservatsnämnden 2014-03-12 fastställd att nämndens uppfattning är att allemensrätten ger ryttare både ansvar och skyldigheter och ytterligare restriktioner inte är nödvändiga i nuläget.

Skäl till beslut

Eftersom ändringar har gjorts i förslaget till naturreservat Skuruparken efter samrådet 2013-11-01 till 2014-01-14 berör markägaren och andra sakägare (stugägarna) föreläggs dessa att yttra sig över ändringarna.

Ärendet

Bakgrund

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade 2007-06-13, § 234 följande:

”Förslaget till förordnande av naturreservat Skuruparken skickas, med den ändringen att gränsen i väster flyttas till där den ligger i översiktsplanen, på samråd till föreslagna remissinstanser, kompletterade med de närmaste bostadsrättsföreningarna.”

Samråd genomfördes 2007-07-05—2007-09-30. Förslaget justerades och reviderades med anledning av inkomna remissvar. Gränsen i norr justerades så att Trafikverkets fastighet i norr lämnas utanför reservatet. Föreskrifterna och skötselplanen ändrades så att det framgick att målsättningen på sikt är att minimera antalet stugor inom området.

Skötselplanen reviderades också så att större ytor än i remissförslaget kommer att hållas öppna och halvöppna genom gallring, slätter eller bete på det sätt som var fallet i den engelska landskapsparken på 1700-talet. Parkens kulturhistoriska värde har på ett tydligare sätt lyfts fram i kartor och texter.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden beslutade den 22 september 2010 att nytt samråd skulle genomföras med berörda mark- och stugägare med anledning av de förändringar som gjorts

i förslaget. Detta samråd genomfördes 2010-10-11—2010-11-08. Sju sakräkare samt fem övriga organisationer inkom med yttrandet.

Det omarbetade förslaget översändes därefter till naturreservatsnämnden för yttrande. Naturreservatsnämnden beslutade 2011-10-12 att tillstyrka bildandet.

Kommunfullmäktige i Nacka antog förslaget till naturreservat 2011-12-12. Detta beslut överklagades till länsstyrelsen. 2013-09-13 beslutade länsstyrelsen att upphäva naturreservatet på grund av formaliafel, främst för brister i hanteringen kring kungörelsedelgivning och föreläggande för mark- och sakräkare att yttra sig över förslaget till naturreservat.

Kommunstyrelsen beslutade 2013-09-30 dels att inte överklaga länsstyrelsens upphävande av naturreservatet och dels att uppdra till naturreservatsnämnden att omedelbart återuppta ärendet med att inrätta naturreservatet.

Eftersom formaliafelen rörde hanteringen kring kungörelsedelgivningen och föreläggandet för mark- och sakräkare att yttra sig över förslaget återupptogs arbete genom att nytt samråd genomfördes. Detta har hållits under tiden 2013-11-01—2014-01-14. Efter att synpunkter inkommit och sammanställts har förslaget justerats. Förändringarna utgår främst från länsstyrelsens yttrande och bl a har målformuleringen om att antalet stugor på sikt ska minimeras tagits bort. Föreskrifterna har förtysligats vad gäller förbud mot uppförande av byggnader och anläggningar samt de intrång som skötselplanen innebär för mark- och stugräkare. Förbuden mot ridning inom reservatet har tagits bort då naturreservatsnämnden 2014-03-12 fastställde att nämndens uppfattning är att allmänsrätten ger ryttare både ansvar och skyldigheter och ytterligare restriktioner inte är nödvändiga i nuläget.

Reservatsgränsen har justerats något i den västra delen för att bättre överensstämma med intilliggande plangränsar och det har angivits att föreskrifterna inte ska utgöra hinder för utbyggnad av framtidens Skurubro eller tunnelbana. I övrigt har mindre redaktionella ändringar utförts.

Bilagor

1. Naturreservatet Skuruparken: sammanställning av remissvar och ämnesuppdelning av remissvar
2. Föreskrifter, avgränsning och skötselplan för naturreservatet Skuruparken, april 2014

Åsa Engwall
Natur och fritidsdirektör

Naturreservatet Skuruparken: sammanställning och ämnesuppdelning av remissvar

Sammanfattning av samrådprocessen under 2007 - 2014

Ett första samråd för naturreservatet Skuruparken genomfördes i juni 2007. Efter att inkomna synpunkter sammanställts och utvärderats framtogs ett omarbetat förslag.

Det omarbetade förslaget sändes ut på nytt samråd till berörda mark- och stugägare i september 2010.

Förslaget omarbetades åter efter inkomna synpunkter och i december 2011 antogs efter ytterligare justeringar förslaget av Nacka kommunfullmäktige.

Beslutet överklagades till länsstyrelsen som pga formaliafel upphävdé beslutet. Ett nytt samråd har därför genomförts under tiden 2013-11-01-2014-01-14.

Som en konsekvens av att en del av de remissvar som inkom den 14 januari 2014 har nu avvikande innehåll jämfört med beslutsunderlag i december 2011. Detta innebär att förslaget i viss mån har omarbetats varpå markägaren och andra sakägare på nytt ges möjlighet att yttra sig om förslaget som upprättats i april 2014.

Sammanfattning samråd 2007

Vid samrådet inkom 34 yttranden. 6 instanser hade inget att erinra mot förslaget. 3 instanser var tydligt negativa till reservatsbildning och 21 instanser var tydligt positiva.

Efter sammanställning av remissvar justerades förslaget till naturreservat genom att dess utbredning i norr minskades så att mark för vägreservat hamnade utanför reservatsgränsen. Förslaget kompletterades också på sådant sätt att områdets kulturhistoriska värden tydligare lyftes fram i text och bild. Likaså förtydligades att området stugor skulle avvecklas, förutom stugor av stort kulturhistoriskt värde som kunde flyttas till lämplig plats. Skötselplanen justerades så att vissa områden skulle ges en större öppenhet och så att de kulturhistoriska spåren skulle kunna tydliggöras bättre. I övrigt gjordes redaktionella förändringar och förtydliganden i förslaget.

Sammanfattning samråd 2010

Vid samrådet inkom 7 yttranden från sakägare samt 4 övriga yttranden. En sammanställning gjordes gällande yttranden från sakägare. 2 instanser hade inget att erinra mot förslaget. 2 instanser var tydligt negativa till reservatsbildning och ingen instans var tydligt positiv. Av övriga yttranden var 4 tydligt positiva.

Efter sammanställning av remissvar justerades förslaget till naturreservat på ett sådant sätt att tidigare text om att stugor för privat nyttjande inte fick inrymmas inom reservatet till att dessa på sikt ska komma att minimeras.

Sammanställning samråd november 2013 – januari 2014

Följande yttranden har inkommit:

- Amcoff Henrik, näroboende
- Boo Hembygdsförening
- BRF Saltängen
- Förbundet för Ekoparken
- Inula Miljö, naturvårdskonsult
- JM AB
- Lantmäterimyndigheten, Nacka kommun
- Länsstyrelsen
- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
- Nacka energi
- Nacka Hembygdsförening
- Nacka Miljövårdsråd (hänvisar till yttranden från 2007 samt 2010)
- Naturskyddsföreningen Nacka
- Sjölund Britt, stugägare
- Skuruparkens stugägareförening (svarar genom fullmakt för 55 stugägare)
- Skuruparkens vänner
- Trafikförvaltningen, Stockholms läns landsting
- Trafikverket
- Vattenfall eldistribution

Avstår från yttrande / utan erinran

Vattenfall

Har inga ledningar inom området och har därför inget att erinra.

Stöder / är positiva med kommentarer

- **BRF Saltängen**
Tillstyrker förslaget som är väl avvägt. En skyndsam hantering för laga kraft av reservatet är önskvärd.
Förbundet för Ekoparken
Berömvärt initiativ att skydda området som naturreservat och att i framtiden utveckla Skuruparken.
- **Länsstyrelsen**
Ser positivt på att kommunen bildar reservatet.
- **Nacka hembygdsförening**
Ställer sig positiva till att området blir naturreservat.
- **Nacka Miljövårdsråd**
Tillstyrker bildandet av naturreservat Skuruparken.

Motsätter sig / är negativa med kommentarer

- **JM**
Motsätter sig att reservatet bildas.
- **Skuruparkens stugägareförening**
Motsätter sig inte principiellt ett naturreservatsbildande men framlagt förslag kan föreningen inte acceptera då det ställer stugägarnas lagliga rättigheter och intressen utanför.

Reservatets syfte, föreskrifter och ikraftträdande

- **JM**
Förslaget formulerar inte vad som är särskilt skyddsvärt inom området utan innehåller mycket allmänna beskrivningar kring värden för hela området. Därför är det inte klarlagt att just det föreslagna området har dessa värden. Området är idag tillgängligt för allmänheten med undantag för arrenderätterna. Naturliga stigar och fritt strövande är möjligt. Därtill finns strandskydd. Det är inte nödvändigt att inrätta ett naturreservat för att uppfylla de syften som redovisas. Syftena går att uppfylla utan reservat och där fastighetsägarens och arrendatorernas rättigheter beaktas.

JM:s inställning är att beslutet av inrättande av reservat inte sker utifrån miljöbalken utan utifrån politiska ställningstaganden. Proportionaliteten och avvägningen mot äganderätten kränks och kommunen har inte beaktat de inskränkningar som ett naturreservat innebär för JM äganderätt. JM överväger att begära inlösen om Nacka kommun beslutar om inrättande av reservat. Områdets marknadsvärde har värderats till 35-40 Mkr och JM har för avsikt att även begära lösen för 25 % byggmästarvinst.

- **Lantmäterimyndigheten**
Vem som har rätt att bedriva verksamhet bör förtydligas.

- **Länsstyrelsen**

Ett flertal åtgärder nämns i skötselplanen som inte tagits med i B-föreskrifterna, såsom anläggande av stig, uppförande av kafébyggnad, betesdrift, belysningsanordning. Förpliktelser att tåla intrång bör i sin helhet preciseras i reservatsbeslutet. Reservatsförvaltaren har inte undantagits från A- och C-föreskrifter. Reservatsförvaltaren får därför inte fälla träd enligt C1. Vidare bör det övervägas om vissa föreskrifter ska undantas inom eventuella arrendetomter. Text om föreskrifternas ikraftträdande bör uppdateras till nytt regelverk.

- **Miljö- och stadsbyggnadsnämnden**

På fastighetskartan saknas Sickalön 240:3 som ägs av Brf Skuruhäll.

- **Nacka Miljövårdsråd**

Stöder förslaget, dock bör dämpad belysning tillkomma på vägen i söder. Godtar inte C7, medhavd grill. Önskar omformulering av C6 angående cykling på stig.

- **Naturskyddsföreningen Nacka**

Accepterar ej C7, medhavd grill. Stor risk att smutsiga och varma grillar lämnas kvar.

- **Skuruparkens vänner**

C1, instämmer men önskar förtydligande om hänsyn vid blomsterplockning och att gullvivan ges samma fridlysta status som blåsippan då den lätt blir helt bortplockad. C6, instämmer. C7, kan möjligen gå med på medhavd grill om den används på anvisad plats.

Kommunens kommentarer:

Kommunen menar att förslaget redovisar områdets värden och var dessa är lokaliseringar och ett skydd av området i form av naturreservat är befogat. Kommunen anser inte att avvägningen mot äganderätten medför kränkning av den samma. Frågor gällande inlösen behandlas inte i föreskrifter eller skötselplan.

Kommunen anser inte att ett förtydligande av vem som får bedriva verksamhet skall anges i reservatets föreskrifter eller skötselplan. I ett inledande stycke till föreskrifterna anges att dessa inte gäller för arbetsföretag som krävs för åtgärder som framgår av till reservatsbeslutet hörande skötselplan. Kommunen förtydligar att detta innebär att reservatsförvaltaren därmed har undantagits från A- och C-föreskrifter. B-föreskrifter förtydligas enligt synpunkt från länsstyrelsen.

Kommunen menar att föreskrifterna ska gälla inom arrendeområden med förtydligande av text i föreskrift A1 och A2. Text om föreskrifternas ikraftträdande uppdateras enligt länsstyrelsens förslag. Vidare justeras reservatsgränsen så att de smala flikar i väster som ägs av Brf Skuruhäll hamnar utanför reservatet. Gångväg i söder får enligt förslag belysas.

Medhavd grill har genom erfarenhet visat sig minska risken för otillåten eldnings på hällmark. Formulering kvarstår.

C6 reglerar att cykling får ske på anlagd väg. Formulering kvarstår.

Kommunen anser att allemansrättens regler kring blomsterplockning ska gälla inom reservatet. Formulering kvarstår.

Reservatets utbredning och gränser

- **Amcoff Henrik**
Anser att reservatsområdet bör minskas i nordväst så att en väganslutning mellan Tranvägen och Värmdövägen kan byggas ut. Detta så att reservatets tillkommande trafik inte kommer att belasta övriga Saltängen.
- **BRF Saltängen**
Viktigt att reservatet inte naggas i kanten då det är relativt litet. Gränsen tar hänsyn till topografi och historia och reservatets värde kommer att stiga än mer med ett alltmer urbaniserat Nacka.
- **Förbundet för Ekoparken**
Det skulle vara värdefullt om den norra delen av Skuruparken som ligger norr om den planerade nya Skurubron sammanlänkas med den södra delen. Den nya bron kan utformas som en klassisks portal och en gångväg kan anläggas som binder ihop de två delarna.
- **Nacka Miljövårdsråd**
Mycket positiva till att förslaget omfattar hela Skuruparken och sträcker sig fram till Tranvägen. Detta möjliggör ett återskapande av caskaderna. Viktigt att reservatet inte ytterligare inskränks där ny Skurubro planeras. Önskar att reservatet även skulle omfatta marken under nuvarande och eventuellt tillkommande Skurubro. Värdefullt naturområde med strandstig skulle då omfattas.
- **Naturskyddsföreningen Nacka**
Vill att reservatet utvidgas mot norr längs stranden, under befintlig och eventuell ny Skurubro. Ett av parkens finaste ekområden lämnas utanför reservatet. I söder bör servitutbestämmelser införas på omkringliggande mark så att framtida exploatering med tex punkthus förhindras. De ljuskrävande ekarna och reservatets syften skulle skadas.
- **Skuruparkens vänner**
Införstådda med ny Skurubro får konsekvenser för reservatets gränsdragning. Minsta möjliga intrång på reservatets område får ske. S 10, avgränsning, bör kompletteras med text ”Det är speciellt den sydvästra delen av parken under det mäktiga berget som är synnerligen skyddsvärd. Där utbreder sig ett unikt ädellövträdsbälte av ek, lind, alm och hassel med marken täckt av blåsippor.”

Kommunens kommentarer:

Kommunen planerar inte någon väg mellan Tranvägen och Värmdövägen och reservatsgräns justeras inte för detta.

Kommunen ser inte att marken norr om väg 222 bör infogas i reservatet då kraftiga barriäreffekter föreligger. Marken i anslutning till väg 222 samt under densamma kommer kraftigt att påverkas då ny Skurubro kommer att byggas. Kommunen anser därför att det är olämpligt att inlemma denna mark i reservatet. Se vidare under rubrik ”kommunikation och teknisk försörjning”.

Regelverk såsom servitut mm på omkringliggande mark är inte möjligt att hantera inom reservatsbestämmelser eller skötselplan.

Kommunen anser inte att värdering av parkens värden ska infogas under rubrik avgränsning.

Rättelser och förtydliganden

- **Länsstyrelsen**

Beslutskartan och fastighetskorten bör innehålla tydligare teckenförklaringar som bl.a. tydligt visar fastighetsgränser. Målformulering om att antalet stugor på sikt ska minimeras under rubrik intresseprövning är inte en del av denna och bör strykas.

- **Miljö- och stadsbyggnadsnämnden**

Förordnandekartan visar endast stadsplan 38. Gällande stadsplan 55 och 10 som gäller för reservatets allra västligaste delar saknas. Dessa anger mark för park, bostadsändamål och gata. Reservatsförslaget bör tydliggöra om det avses göras planändringar för att ovanstående planer inte ska vara i konflikt med reservatet.

- **Skuruparkens vänner**

Under överensstämmelse med översiktsplanen och detaljplan bör texten ändras till ”strandskydd gäller för största delen av området”. Odlingshistoria på sid 17. Uppskattar den tänkvärda inledningen. Vill stryka sista raden ”troligen inom vad som idag är båtuppläggningsområde” De historiska kartorna visar ett annat läge och därtill har vi landhöjningen. Ifrågasätter förfarandet med zonering på beslutskartan. Noterar att zonen minskats från förslaget 2007 vilket kan leda till lösningar.

- **Trafikverket**

På sid 10 står under avgränsning ”vägverket” och ”arbetsplan”. Detta bör ändras till ”trafikverket” samt ”vägplan”.

Kommunens kommentarer:

Beslutskartan samt fastighetskorten förtydligas så att de blir mer lättolkade. Text under intresseprövning justeras.

Reservatsgränsen justeras så att de smala stråk utmed Tranvägen i väster som är detaljplanerade hamnar utanför reservatsgränsen. Parkmark inom stadsplan 38 kvarstår inom reservatet.

Ny översiksplan har antagits av kommunen sedan förslaget togs fram. Text anpassas till gällande översiksplan. Exakt landhöjning samt vilka muddringar som utförts inom området är inte klarlagt. Texten justeras så den blir mer allmän, dvs formuleringen om ”troligen inom båtuppläggningsområdet” tas bort. Kommunen anser att zonering på beslutskartan är ett bra sätt kunna bygga ut ett ev. kafé i framtiden.

Nomenklatur ändras i enlighet med synpunkt från Trafikverket.

Stugorna

- **Boo Hembygdsförening**

Anser att privatisering, exploatering, utökad bebyggelse och dåliga sanitära förhållanden snarast måste upphöra. Önskar tydligare formuleringar kring att de privatägda fritidshusen på sikt ska avvecklas.

- **Förbundet för Ekoparken**

En mängd olagligt uppförda byggnader bör, med något undantag, avlägsnas.

- **Inula Miljö**

Otänkbart att ha kvar stugorna och privatiserade tomter med påföljd av okontrollerade avverkningar. Kanske kan något av husen bevaras och göras tillgängligt för allmänheten.

- **JM**

Inom området finns sedan 1930-talet fritidshus. Uppger att det idag finns 68 separata avtal om bostadsrätt mellan de olika ägarna av fritidshusen och fastighetsägaren JM. För närvarande är två arrendeställen vakanta.

Arrendeavtalet löper på 15 år i sänder och för bostadsrätten gäller ett direkt besittningsskydd. Detta innebär rätt till förlängning vid avtalstiden utgång utom i lagen särskilt föreskrivna fall. Rättighet finns för 68 st arrendatorer avseende delar av det markområdet som kommunen nu vill besluta om naturreservat för. Anser att kommunen har under lång tid varit medvetna om betydelsen av arrenderättigheterna. Vid beslut om naturreservat måste kommunen expropriera de enskilda arrendatorerna arrenderätt alternativt driva process i arrendenämnden. En sådan process kan inte föras förrän tidigast 2027-2028. Föreslagna reservatsföreskrifter hindrar inte fortsatt användning. Om skötselplanens intention om öppna markområden ska skapas sker detta på bekostnad av bostadsrättena.

- **Lantmäterimyndigheten**

De stugor som är lämplig att bevara bör ritas in på beslutskartan så att stugägarna vet vad de kan vänta sig gällande begränsningar av nyttjande.

- **Länsstyrelsen**

Bedömer att berörda arrendatorer har påtagliga enskilda intressen inom föreslaget reservat. Kommunens sammanfattning av intresseprövning är inte tydlig nog med avseende på hur de privata stugorna förhåller sig till föreslaget reservat. Underlaget för intesseprövningen är bristfällig.

Syftesbeskrivningen för reservatet är otydlig- ”aktiviteter och inslag som innehär privatsering av mark och som därmed minskar rekreativsärden får dock inte inrymmas inom reservatet” Gäller detta avveckling av befintliga inslag eller tillkomst av nya? Innefattar detta befintliga stugor? Därför oklart i vilken mån stugagarnas enskilda intressen påverkas av reservatsbildning. Även oklara uppgifter i skötselplanen gällande stugorna och dess framtid.

Uppgifterna är alltför knapphändiga för ge en heltäckande bild av hur området används idag. Reservatsdokumentet bör tillfogas uppgifter om stugornas antal, lägen och utbredning, hur länge de funnits, vilken funktion de fyller, hur arrendeavtalet är utformade, vilka markområden som omfattas, vilka övriga rättigheter arrendatorerna har och hur de påverkas av reservatsbeslutet. Om kommunen har för avsikt att avveckla stugorna är detta en sådan inskränkning av enskild rätt att det bör regleras i föreskrifterna.

Länsstyrelsen dock tveksam till att dessa har så påtaglig negativ påverkan på rekreativsärden att det finns skäl till att minimera dess förekomst, dvs huruvida inskränkningarna i de enskilda rättigheterna kan motiveras utifrån att syftet med skyddet ska tillgodoses. Ser det dock som rimligt att förhindra standardhöjning såsom avlopp och genom förtigligande av A1 även tillbyggnad. Tydliga gränser mellan allmänna och enskilda områden bör finnas och klargöras. Hemfridszon vid stugor kan exempelvis preciseras utifrån eventuellt befintliga tomtavgränsningar. Sådana zoner är normalt byggnadsutbredning på marken eller inkluderande eventuell uteplats i direkt anslutning.

- **Miljö- och stadsbyggnadsnämnden**

Stugbebyggelsen är kortfattat beskriven. En bedömning av skyddsvärden hos arrendestugorna gjordes av kommunantikvarien 2013. Denna bör kunna ligga till grund för att fördjupa avsnittet om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Stugorna har i denna utredning indelats i fyra kategorier som syftar till att beskriva utvecklingen av området och man kom fram till att representanter för varje kategori bör bevaras. Reservatsförslaget saknar tydligt ställningstagande till hur man ser på ett eventuellt bevarande av delar av bebyggelsen. Reservatsförslaget anger att enstaka stugor kan inrymmas inom zon 2 på beslutskartan. Två av de mest bevarandevärda stugorna ligger inom denna zon. Utanför denna finns den första vikstugan samt ytterligare tre stugor som är särskilt intressanta.

- **Nacka hembygdsförening**

De stugor som finns i parken bör skyndsamt rivas eller tas bort på annat sätt, endast några få med kulturhistorisk värde bör behållas. Inga tillstånd till nybyggnation eller tillbyggnad bör ges fram till bildandet av reservatet.

- **Nacka Miljövårdsråd**

Anser att stugorna ska tas bort. Har ända från början haft tillfällighetskaraktär genom ettårskontrakt. Privatiseringen hindrar på ett olyckligt sätt framkomligheten för allmänheten. Tveksamma till att förslaget inte tar tydlig ställning då de påverkar skötselplanen.

- **Sjölund Britt**

I förslaget framgår inte att det finns 69 stugor med bostadsarrende. Detta är vilseledande. Stugorna utgör ett karakteristiskt och viktigt inslag och det är orimligt att skötselplanen inte omfattar dessa. Ett särskilt skötselområde beskrivande hur stugorna ska inrymmas i reservatet bör tillkomma.

- **Skuruparkens stugägareförening**

Instämmer i länsstyrelsen yttrande beträffande att berörda arrendatorer har påtagliga enskilda intressen samt att om kommunen har för avsikt att avveckla stugorna är detta en sådan inskränkning i enskild rätt att det bör regleras i föreskrifterna. Stugorna är ett naturligt inslag i Skuruparken sedan 70 år tillbaka och omfattas idag av bostadsarrenden löpande på 15 år med rätt till förlängning. Förvånande att en borgligt styrd kommun undviker att reflektera över dessa enskilda intressen. De förlängda arrenden som erhållits ger goda incitament för stugornas omvärdnad. Tidigare ettåriga arrenden utgjorde klar begränsning för intresse för underhåll. Trots detta har stugägareföreningen tidigare bekostat vägunderhåll, slagning av ängar, byggande av barnvagnsramper, utsättning av bänkar, städning etc.

Stugorna är för de flesta ett självklart inslag och för många av stort kulturhistoriskt värde, vilket bekräftas av kulturnämndens utredning och vilja att bevara typstugor. Kan inte se hur de små stugorna utgör hinder för andra besökare. Enligt stadgar får staket eller inhägnader inte uppföras och på 70 år finns vad man vet inga incidenter där besökare hindrats från att röra sig fritt. Staket som satts upp ska tas bort och de nya femtonåriga arrendena ger för första gången stugägareföreningen påtryckningsmedel då arrende kräver medlemskap i föreningen.

- **Skuruparkens vänner**

Anser att kommunen bör hålla fast vid sina ställningstaganden från 2007 och 2010 där man skrev att stugorna kommer att avvecklas och kompromissen där det står att de på sikt ska minimeras bör strykas. Formuleringen är otydlig och den kan förslagsvis ändras till ”De privata fritidshusen ska på sikt avvecklas, eftersom de har negativ påverkan på rekreativiteten”. Detta överensstämmer med reservatets syfte. Föreslår att meningen på s 34 stryks som anger att enstaka stugor kan inrymmas inom zon 2. En eventuell bevarad stuga av kulturhistorisk värde bör inte läsas till zon 2.

Kommunens kommentarer:

Målformuleringen om att antalet stugor på sikt ska minimeras tas bort.

De tidigare kortfattade texterna om stugorna förtydligas i enlighet med länsstyrelsens samt Miljö- och stadsbyggnadsnämndens synpunkter. Detta gäller såväl intresseprövning, syfte samt uppgifter i skötselplanen. Karta visande stugornas läge samt sammanfattad information om stugorna från kommunantikvariens bedömning av skyddsvärda stugor i Skuruparken från 2013 infogas i förslaget. Föreskrift A1 samt A2 förtydligas så att större standardhöjningar inte får utföras.

Kulturhistoria, engelsk landskapsspark

- **Boo Hembygdsförening**

Positivt att de kulturhistoriska värdena, tex den engelska parken, tydligare har lyfts fram.

- **Förbundet för Ekoparken**

Intresset för denna parkepok är mycket stort och det ligger ett stort värde i att bevara Skuruparken.

- **Inula Miljö**

Väsentligt att karaktären av promenadpark bevaras med de väl planerade stigsystemen.

- **Naturskyddsföreningen Nacka**

Återskapande av bäcken och caskaderna av intresse att utreda. Strömmande vattendrag finns det inte gott om idag.

- **Skuruparkens stugägareförening**

Anser att förslaget innehåller så många oklarheter, spekulationer och motsägelsefulla skrivningar att det går att resa tvivel om huruvida det någonsin funnits en engelsk park av den typ förslaget beskriver. Idag finns inga likheter med det man i förslaget kallar engelsk park. En förvandling i denna riktning skulle medföra stora kostnader för röjning och underhåll.

Dagens öppna ytor är ett resultat av stugägarnas arbete under drygt 70 år. De senaste två åren har tidigare slagna ängar pga de tillfälliga bestämmelserna slyat igen. Ingen nu levande Nackabo vet hur den sk engelska parken, om den funnits, sett ut. I förslaget beskrivs att områdets kulturhistoriska värde framförallt består av dess historia som engelsk landskapsspark samt att området utgör den centrala delen av en historisk engelsk landskapsspark. Att Råbergh kartlade promenadstigar är dokumenterat men vad som övrigt gjorts är oklart i förslaget. FM Pipers ritningar berör bara de delar som idag ligger norr om bron. För södra delen finns bara spekulationer, för området står även i förslaget att kulturmåverkan var begränsad. Finns beskrivningar av spår som finns kvar från parken som smått komiska. Rester av vägbankar finns det gott om då området brukats som hag- och utmark, friluftsområde och stugområde under två-trehundra år. Hasselbeständen sägs visa på förändring av de naturliga bestånden, vilket inte ger belägg för att de planterat av Råbergh. Spår i vegetation kan likagärna ha tillskapats av stugägare eller vara stormskador.

Spräckta klippblock finns det gott om och troligen har de spräckts av istid och inte av Råbergh. Några ovedersägliga spår av anläggningar finns inte

utöver kartan och de beskriva promenaderna. Om således beskrivandet av promenadstigar i hagmark är det samma som att anlägga engelsk park torde förslagets skötselplan utgöra en smärre våldtäkt på Råberghs intentioner med avverkning, röjning, stubbfrysning, ringbarkning, frihuggning etc. En 4H-gård skulle gynna parken och Nackas barn och föräldrar långt mer än en ålderdomlig promenadpark.

- **Skuruparkens vänner**

Uppskattar skildringen av engelsk landskapspark och kulturlandskapet i förslaget. Under prioriterade värden bör texten ”den centrala delen” ersättas med ”landskapsdelen”. Håller med om att området kan betecknas som en enhet där det finns svårighet att gradera det kulturhistoriska värdet inom delområden. Den västra delen och hela den södra delen samt den nordöstra delen har de högsta naturvärdena främst genom de gamla stora ekarna, något som framgår på naturvärdeskartan. Då bör de också ha de största kulturvärdena på kulturvärdeskartan. Så är ingalunda fallet eller endast till viss del. Vägen runt hela parken från väst till öst som Råberg utritat och som Linnerhielm färdades på och som till stor del finns kvar idag, borde också ingå i högsta kulturvärdesklass. Den kulverterade bäcken från Bastusjön skulle på något ställe kunna öppnas upp, även om de lovprisade caskaderna inte kan återskapas. Detta skulle ge ett livfullare landskap.

Kommunens kommentarer:

Kommunen anser att den beskrivning som föreligger med avseende på områdets kulturhistoria samt den engelska landskapsparken är välbalanserad. En engelsk landskapspark är i sin grund ett förskönat natur- eller beteslandskap där dess inneboende värden lyfts fram och förstärks. Detta anses vara en rimlig skötselnivå för denna anläggning. Höga naturvärden sammanfaller ibland med höga kulturhistoriska värden, men det är inte en självklarhet. Kommunen anser därför att natur- och kulturhistoriska värden ska redovisas separat så som det är gjort i förslaget.

Skötsel och naturvård

- **Inula Miljö**

Parken har stor vikt som länk i det eklandskap som tidigare varit mer framträdande och vars länkar blir allt svagare. Skuruparken är definitivt en värdekärna som borde ha en natura-2000-status. Av stor vikt att få igång skötselarbetet för utveckling av områdets redan höga naturvärden.

- **Nacka Miljövårdsråd**

Återskapa kulturlandskapet med lundar, hagar, öppna gräsmarker och öppna stränder. Låt inte skogen ta överhanden. Motsätter sig kapning av ekkronor för utsikt. Naturvärdesbeskrivningen bör kompletteras, nuvarande har för snäva perspektiv. Den tidigare markanvändningen, beteslandskapet, bör vara utgångspunkt. Naturvärdeskartan utgår från aktuellt trädbestånd och sätts alltför lite samman med tidigare markanvändning och nivåskillnader. Vilka är

kriterierna för de tre naturvärdsklasserna? Endast biologiska värden? Beskrivningar sätts inte i samband med tidigare odlingslandskap och vad som då varit åker, äng eller bete. Detta kan studeras i historiska kartor och framtaget underlagsmaterial för reservatet. Vi hoppas på att detta inarbetas i kommande skötselplan. Det betespräglade landskapet är en förutsättning för de gamla ek- och tallmiljöerna med rödlistade arter. Kulturvärdens och rent biologiska värden bör kopplas samman och fler samt mer konkreta skötselområden med sinsemellan olika förutsättningar bör läggas till. Området ”blandskog” alltför stort och generellt. I detta ingår bla tidigare odlingsmark som inte bör få växa igen. Skötselplanen bör ange hur stugtomter ska återställas. Stränderna beskrivs till övervägande del skötas som skog vilket kommer att ta bort sikten. Stränderna bör i möjligaste mån hållas öppna som på beteslandskaps tid. Motsätter sig att skötseln av skogen ska ge upplevelse av ”orördhet och naturkänsla”. Ska landskapet växa igen med skog utöver öppet område i mitten? Balans mellan ett återskapat kulturlandskap och värdefulla träd- eller skogsmiljöer bör eftersträvas. Vilket kriterium har används vid öppen mark och dess gränssättning? Förfördar att lantmäterikartor och terrängstudier i form av odlingskanter. Möjligheter till bete bör undersökas som komplement till slättern.

- **Naturskyddsföreningen Nacka**

Nästa generations gammelträd av ek och tall måste säkerställas. Detta bör lyftas fram som ett prioriterat värde. Det historiska landskapet bör kopplas tydligare till dagens landskap. Stöder den föreslagna skötselplanen, men vill förtydliga att även den sk triviallövskogen har sina värden. Rödlistad mindre hackspett är beroende av klen lövved och föryngring av ek är viktig och bör betonas. Skötselplanen anger att död ved ska lämnas i möjligaste mån. Borde istället stå att all död ved ska sparas så som det står i avsnittet för hällmarktallskog. Även gamla grova tallar bör frihuggas för gynnande av reliktbocken. Möjligheter till bete bör undersökas som komplement till slättern.

- **Skuruparkens stugägareförening**

I ett gott framtida samarbete kring ett naturreservat -med stugor- skulle kommunen och stugägareföreningen kunna föra fruktsamma samtal om skötseln av parken. Den unika flora och fauna är ett direkt resultat av kolonistugornas samarbete med parkens biotoper. Trädgårdsväxter som förvildats pryder nu området, ängar har slagits med lie vilket gett grund för sällsynta åkerväxter, områdena kring ekar har slyrötts. Samtidigt har andra områden fått bevara sin karaktär av orörd löv- och urskog vilket lockat en mycket rik fauna till parken. Detta har utvecklats med stugorna i parken, stugägareföreningen kan inte se hur en ev. engelsk park skulle bidra positivt till den breda florans och faunan. För parkens unika flora och fauna skulle föreslagen skötselplan innebära en katastrof, särskilt skrivningarna om hur död ved ska hanteras. Ekbocken inom området är beroende av döende ek och

föreslagna röjningar av sly och småskog på bergssidor skulle ödelägga parkens största grävlingsgryt. Om kommunen vill ha tillbaka 1700-talets hag- och ängsmark vore det bättre att bygga en 4H-gård och beta området.

Skötselplanen bör kompletteras med en budget för genomförande och drift. Det blir inte billigt att genomföra den park som föreslås.

- **Skuruparkens vänner**

Framförde 2007 kritiska synpunkter som kvarstår: Kulturlandskapet med lundar, hagar, öppna gräsmarker och öppna stränder bör återskapas. Låt inte skogen ta överhanden. Naturvärdesbeskrivningen med generella naturtyper är för snäv och bör kompletteras. Naturvärdesklasserna 1-3 och dess kriterier för bedömning bör tydliggöras. De generella naturtyperna tar alltför liten hänsyn till tidigare markanvändning- vad har varit åker, slätteräng och betesmark? Den tidigare markanvändningen bör lyftas fram och inte som nu anges som endast blandskog. Det betespräglade kulturlandskapet bör återskapas. Skötselplanen bör indelas i fler och mer konkreta skötselområden. Kartan bör kompletteras med höjdkurvor. Skötselplanen bör ta ställning till hur ”stugtomterna” ska återställas. Ekkronor bör inte kapas för att erhålla fri sikt. Stränderna ska enligt förslaget till övervägande del skötas som blandskog. Detta innebär att sikten mot vattnet blir skyddad. Vi önskar att stränderna hålls öppna som på beteslandskapets tid. Enligt reservatsförslaget ska skogen skötas för att ”stärka upplevelsen av orördhet och skogskänsla”. Ska endast ett område mitt i parken förbli öppet? Vi motsätter oss att så stora delar ska växa igen med skog, vi önskar en bättre balans mellan återskapandet av kulturlandskapet och värdefulla träd- och skogsmiljöer. Vad är remissförslagets kriterium för öppen mark och dess gränssättning, kommer det äldre kartmaterialet och terrängstudier att användas för att besluta detta? Utredning bör göras om den föreslagna slättern kan kompletteras med betesdjur.

Skötselplanen är kortfattad och förutsätter många avgöranden på plats. För ett verkställande av skötselplanen bör sakkunniga på engelska landskapsparker och kulturlandskapet anlitas, förslagsvis en landskapsarkitekt för de estetiska frågorna och en biolog för den biologiska mångfalden.

Skötselområde 1. Öppen gräsmark. Önskar inte flersiktade bryn som mål utan en mer successiv övergång från öppen till sluten mark. På vissa ställen kan buskar och snår vara kvar för djurlivet. Skötselområde 3 Ädellövlundar. Ett mindre kärnområde kan betecknas som ädellövlund. Övriga områden bör öppnas upp med hänsyn till det äldre trädbeståndens utveckling, främst ek och tall. Överensstämmelse med naturvärdesklass 1 bör beaktas. Övrig gallring och skötsel som skötselområde 2. Halvöppen gräsmark. Strandnära promenadstråk bör öppnas upp.

Kommunens kommentarer:

Då flera av remissinstanserna hänvisar till eller åter bifogar de synpunkter som framfördes 2007 har också flertalet av de synpunkter som då framfördes tidigare bemötts och inarbetats i det förslag som nu är framtaget. Skötselplanen har efter samrådet 2007 i flera steg justerats så att områdena fått en större öppenhet och så att de kulturhistoriska spåren bättre kan tydliggöras.

Kommunen anser att det förslag som nu föreligger har en välbalanserad skötselplan, med en god avvägning mellan natur- och kulturhistoriska värden.

Rekreation och friluftsliv

- **Förbundet för Ekoparken**
Gångvägar bör renoveras som naturstigar, sly behöver röjas, stränder rensas och ekar frihuggas.
- **Miljö- och stadsbyggnadsnämnden**
Reservatsförslaget visar dålig koppling till grönstrukturprogrammet. Flera upplevelsevärden från grönstrukturprogrammet saknas i reservatsförslaget. I detta anges också strandpromenad genom parken. Viktigt att denna kopplas samman med gångtrafiken från söder och norr. Också viktigt att koppla samman reservatets stigar med omkringliggande gångmöjligheter från bostadsområden i väster och söder.
- **Nacka hembygdsförening**
Inom zon 2 bör man vara mycket återhållsam med tillstånd till åtgärder.
- **Nacka Miljövårdsråd**
De fina utsiktsplatserna öster om ravinen samt på det mäktiga berget i väster bör iordningställas med bättre stigar och utsiktsplatser. Positiva till kafé. Möjligheter för bad, ev. från badbrygga bör undersökas. Önskar även bättre möjligheter för jogging. Positiva till reconstruktion av äldre gångvägar. Den södra delen bör först prioriteras så att den blir mer lättframkomlig. Förvånansvärt få av de stigar och vägar som visas på de historiska kartorna finns med på skötselplanekartan 2. Betydelsefullt att det finns tydliga skyltar och informationstavlor.
- **Naturskyddsföreningen Nacka**
Informationsskyltar och pedagogiskt material bör ta upp såväl naturvärden som historisk landskapsanvändning och tex förklara bakgrunden till bredkroniga ekar, inte bara att de finns.
- **Skuruparkens stugägareförening**
Berörda handikapporganisationer bör få sin syn på förslaget avseende tillgänglighet. Rullstol eller barnvagn nämns inte, hur ska man nå utsiktsplatserna?
- **Skuruparkens vänner**
Gångvägar, belysning. Håller med om belysning av huvudgångstråk, men anser att den ska vara så diskret som möjligt och så skonsam för hälsan som

möjligt. För att inte störa sommarhalvårets ljusa kvällar och nätter föreslår vi att belysningen endast är tänd under vinterhalvåret. Råbergh och Piper var före sin tid- de föregrep ett rekreativt behov som blivit allt större och viktigare i det moderna samhället.

Kommunens kommentarer:

Reservatsförslaget använder delvis en annan nomenklatur än grönstrukturprogrammet. Förslaget som sådant överensstämmer dock med programmet och motstridiga uppgifter finns inte. Den strandpromenad som visas i grönstrukturprogrammet finns med som gångväg i reservatsförslaget. Reservatsförslaget visar idag stigar och gångvägar som ansluter mot intilliggande. Förslaget kompletteras med hänvisning till grönstrukturprogrammet under rubrik överensstämmelse med ÖP och DP och rubriken kompletteras. Enligt skötselplanekartan får ytterligare historiska parkgångar anläggas utöver de som visas på kartan. En kommunal badplats är inte lämpligt inom området då båttrafiken i sundet är intensiv.

Informativa skyltar om områdets natur- och kulturvärden kommer att tas fram.

Områdets gångvägar planeras att rustas upp så att underlaget gör att det blir lättframkomligt. Områdets topografi medför dock att inte samtliga platser, såsom utsiktpunkterna på bergstoparna, kommer att gå att nå på lättillgängligt vis.

Parkens belysning regleras i reservatsföreskrifterna på ett sådant sätt att det anges var parkbelysning får uppföras. Exakt hur denna kommer att utföras beslutas då projekteringen av den samma görs.

Kommunikation och teknisk försörjning

- **Miljö- och stadsbyggnadsnämnden**

Översiktsplanen anger ny tunnelbanesträckning norr om planerad Skurubro. Det kan dock inte uteslutras att eventuell tunnelbana kan komma söder om bron och på så sätt komma att beröra det föreslagna naturreservatet. Reservatet behöver visa lösningar för reservatets behov av trafikförsörjning och parkering, både för biltrafik och gång- och cykeltrafik.

- **Nacka energi**

Möjligheten att förlägga kablar för framtida parkbelysning eller kafé bör möjliggöras.

- **Naturskyddsföreningen Nacka**

Ny Skurubro kräver störst möjliga hänsynstagande till Skuruparkens natur- och upplevelsevärden. Bullerskydd och tyxt asfalt kan minimera bullerstörning.

- **Skuruparkens stugägareförening**

Ett kafé har tidigare drivits av stugägareföreningen och Stockholms sjukhem. Detta stängdes av kommunen pga regler gällande serveringstillstånd och va-

anläggnings. Ett nytt kafé torde falla inom samma regelverk med krav på kommunalt vatten och avlopp.

- **Trafikförvaltningen SLL**

Arbetar med en förstudie angående tunnelbanans förlängning till Nacka samt en idéstudie av förlängning till Orminge. I denna utreds olika dragningar vid Skurusundet. En naturreservatsbildning ska inte omöjliggöra en framtid tunnelbaneutbyggnad. Därmed behöver gränserna justeras. Föreskrifterna på sid 6 bör förtydligas för att inte omöjliggöra utbyggnad av tunnelbana på samma sätt som normal drift och underhåll tillåts för väg 222. Föreskrift A1, A12, A14, A15 samt A16 är inte förenliga med utbyggnad av tunnelbana. Förtydligande bör tillkomma om att tillåtelse för tunnelbaneanläggande gäller framför dessa förbud. A16 refererar till spårväg i tunnel enligt ÖP. Detta behöver uppdateras då det förmodligen hänvisar till äldre ÖP. På s 10 bör också anges att ny eventuell tunnelbanebro kan komma att anläggas.

- **Trafikverket**

Det är bra att det i föreskrifterna står att dessa inte ska utgöra hinder för normal drift och underhåll av väg 222. En ny vägplan för en ny bro är under framtagande. Det är av yttersta vikt att reservatsbildningen inte försvarar dess genomförande. Handlingarna beskriver inte påverkan av buller från väg 222. Detta bör tillkomma. Halterna för PM10- och NO2 ligger i övre utvärderingströskeln i förhållande till miljökvalitetsnormerna för luft i detta område. Kommunen bör värdera detta i förhållande till människors vistelse och även utreda vilka åtgärder som krävs för att klara miljökvalitetsnormerna. Vägverket framförde 2007 vikten av att skyddsavstånd mellan väg och reservatsgräns är minst 50 m. Det är svårt att i förslaget avgöra om så är fallet. Det är av yttersta vikt att kommunen säkerställer att det vägområdet som inritats är det gällande för nya Skurubron med anslutning. Innan laga kraftvunnen vägplan ska kommunen använda sig av gränserna i vägutredningsområdet. Detta så att tex bullerskärmar inte kan komma i konflikt med reservatsområdet.

Kommunens kommentarer:

Föreskrifterna kompletteras med text om att utbyggnad av tunnelbana inte får förhindras. Reservatet bedöms inte få en markant större trafikmängd än idag. De parkeringar som idag finns utmed Tranvägen uppfyller dagens behov och bedöms göra så även i framtiden. Föreskrifterna justeras så att ledningsdragning för belysningsanläggning får göras. Ledningsdragning inom zon 2 är tillåtet efter tillstånd enligt A12.

En ny vägplan för ny Skurubro är under framtagande. Förslaget kompletteras så att gränsen mot väg 222 i framtiden kan komma att justeras om den färdiga vägplanen fordrar detta.

Området är redan idag ett välbesökt rekreativt område och kommunen arbetar för närvarande med hur man i framtiden ska kunna få ner de halter av skadliga ämnen som

ligger högt enligt miljökvalitetsnormerna. Kommunen ser dock inte att detta är ett arbete inom reservatsbildningsprocessen. Den gräns som föreslås i norr mot väg 222 följer dagens gällande fastighetsgräns. Avståndet till vägen varierar. Förslaget kompletteras med att gränsen mot väg 222 i framtiden kan komma att justeras om den färdiga vägplanen fordrar detta.

Övrigt

- **Boo Hembygdsförening**

Stöder remissyttrande från Skuruparkens vänner.

- **Inula Miljö**

Beklagligt att ärendet dragit ut på tiden och att åtgärder vidtagits som motverkar syftet med områdets skydd.

- **JM**

Vid beslut om naturreservat berörs nästintill all mark som tillhör JM AB. JM som haft som avsikt att exploatera sin fastighet blir förhindrad att bygga. JM:s fastighetsinnehav blir onyttigt och synnerligen olägenhet uppstår för JM. JM överväger att, för det fall reservatet bildas, begära inlösen av fastigheterna. Områdets marknadsvärde har värderats till 35-40 Mkr och JM har för avsikt att även begära lösen för 25 % byggmästarvinst. Till denna kostnad tillkommer kostnad för kommunen för att lösa frågan med arrendatorerna.

- **Skuruparkens stugägareförening**

Önskar ha klargjort i vilken roll Gunilla Ingmar deltagit inom ramen för utredning. Ingmar representerar så vitt föreningen vet inget kommunalt organ och hennes akademiska bakgrund eller lämplighet att göra fördjupande studier av det historiska landskapet är inte klarlagt. Föreningen vill veta om och när detta uppdrag beslutades samt på vilka grunder. Såvitt föreningen vet representerar Ingmar enbart enskilda intressen, föreningen Skuruparkens vänner, vars aversion mot stugorna är väl dokumenterad. Saknas klarlagt uppdrag från kommunen hävdar föreningen jäv i utredningens förslag då inga andra enskilda intressen erbjudits delta.

- **Skuruparkens vänner**

Sammanfattning av vad de menar hänt mellan fullmäktiges reservatsbeslut 2011 och 2014. Menar att JM under överklagandetiden saboterat reservatet genom att teckna 15-årskontrakt med stugägarna vilket nu ger dem rätt att disponera tomt för odling eller byggnation. Svartbyggen har tillkommit. Renoveringar pågår. Vägar har körts sönder. Fritidshus utbjuds till försäljning. Kommunen framstår som passiv och avvaktar laga kraft för reservatet. Kommunen har som tillsyningsmyndighet skyldighet att ingripa mot åtgärder som strider mot det interimistiska förbudet och som skadar det blivande reservatet. Olyckligt att 10 år efter bildandet av Aktionsgruppen Rädda Skuruparken stå inför ett av länsstyrelsen upphävt reservat och förseningar pga kommunens brister i hanteringen. Efterlyser krafttag för att vända

utvecklingen, samordning mellan kommunens enheter samt tydlig vision och långsiktigt helhetsgrepp.

Det interimistiska förbjudet löper ut december 2014 och det är därför skäligt att se över formuleringarna. Anser att förbjudet inte ska gälla det som anges i A-föreskrifterna. Detta är tandlöst då reservatet ej vunnit laga kraft. Förbjudet bör gälla i överensstämmelse med 7 kap 24 § miljöbalken: ”Åtgärder som förbjuds är de som strider mot reservatets syfte.” Anser slutligen att det är angeläget att de olika parterna i Skuruparken möts för att nå en lösning i Skuruparksfrågan.

Kommunens kommentarer:

Synpunkterna gäller inte önskade revideringar av det framtagna förslaget.

Skuruparken

VERSION APRIL 2014

Naturreservat i Nacka kommun

Föreskrifter - Avgränsning - Skötselplan

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRESKRIFTER OCH AVGRÄNSNING

Förord.....	4
Beslut.....	5
Naturreservatets syfte.....	5
Föreskrifter.....	6
Skötsel och förvaltning.....	8
Skäl för beslut.....	9
Val av skyddsform.....	10
Överensstämmelse med ÖP och DP mm.....	10
Intresseprövning.....	10
Ärendets beredning.....	10
Avgränsning.....	11
Administrativa uppgifter.....	11
Beskrivning.....	11
Kulturhistoriskt värde i engelska landskapsparken..	13
Markanvändning.....	17
Biologiska värden.....	20
Kartmaterial	
Översiktskarta.....	5
Kulturvärdeskarta.....	12
Karta över Skuru promenader 1792.....	14
Ägomätningskarta 1862-1863.....	16
Stugkarta.....	19
Naturvärdeskarta.....	21
Beslutskarta.....	26
Förordnandekarta.....	27
Fastighetskarta.....	28

SKÖTSELPLAN

Hur reservatet ska tryggas.....	30
Särskilda planeringsåtgärder.....	30
Prioriteringar.....	31
Zonering.....	32
Skötselområden.....	32
Anordningar och anläggningar.....	34
Kartmaterial	
Skötselområden.....	36
Skötselplanekarta.....	37

FÖRORD

På kommunstyrelsen uppdrag har Park- och naturenheten tagit fram denna naturreservats-handling. Handlingen har producerats av en konsultgrupp bestående av:
Patrik Tronde, Sven A Hermelin AB, förslagshandling, underlag rekreation och kartor.
Klaus Stritzke, Sven A Hermelin AB, underlag parkhistorik.
Tomas Fasth, Pro Natura, underlag naturvärden.
Åsa Wilke, Wilke Wirén Luhr landskapsarkitektur AB, granskning och redigeringsarbete.

Inom ramen för utredningen har också en fördjupande studie av det historiska landskapet utförts av Gunilla Ingmar, Skuruparken - Det historiska landskapet, 75 sidor, 2007.
En fotodokumentation av stugorna har tagits fram av WSP.

Som underlag har även en av kommunen genomförd förstudie använts, utförd av Elisabeth Rosell, Gisela Tibblin och Åsa Wilke 2004, samt en bedömning av skyddsvärda arrendestugor i Skuruparken, utförd av Johan Aspfors 2013.

Nacka kommun, april 2014.

Omslagsbild Skuruparken, bildkälla Nacka kommun.

BESLUT

Kommunens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken beslutar kommunfullmäktige i Nacka kommun den x/x 2014 att förklara det område som anges på beslutskartan som naturreservat. Beslutsmyndigheten har gjort en prövning av reservatets förenlighet med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Reservatets namn ska vara Naturreservatet Skuruparken.

NATURRESERVATETS SYFTE

Syftet med naturreservatet Skuruparkens är att bevara och utveckla områdets värden för kulturhistoria, rekreation och biologisk mångfald.

Det kulturhistoriska värdet består framförallt i områdets historia som engelsk landskapspark och det samverkar till stor del med dagens rekreativsärde.

Rekreativsärdet består främst av lättillgängliga upplevelser av omväxlande natur med stränder och vatten, ädellövträd, kulturmiljöer och äldre barrskog. I vissa delar av reservatet kan anläggningsberoende aktivitet också utgöra en del av rekreativsärdet. Det är av vikt att främja och utveckla tillgängligheten för allmänheten i området.

De biologiska naturvärdena är framförallt knutna till äldre träd och skog med ek och tall.

Översiktskarta

FÖRESKRIFTER

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar kommunfullmäktige med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 § miljöbalken att nedan angivna föreskrifter skall gälla i naturreservatet.

Föreskrifterna gäller inte för reservatsförvaltare eller för arbeten beställda av reservatsförvaltare för åtgärder som framgår av till naturreservatsbeslutet hörande skötselplan.

Föreskrifterna gäller inte för en eventuell framtida utbyggnad av tunnelbana i området. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normal drift och underhåll av väg 222 och inte heller för normal drift och underhåll av en eventuell framtida tunnelbana i området.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Zoner framgår av beslutskarta.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att

- A1. uppföra byggnad, anläggning eller tillbyggnad annat än sådana med tillstånd enligt föreskrift A12.
- A2. genomföra standardhöjningar av befintliga byggnader och anläggningar, till exempel anordna avlopp, annat än sådana med tillstånd enligt föreskrift A12.
- A3. använda kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel med undantag av kemisk bekämpning av jättebjörnloka.
- A4. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar.
- A5. anordna störande verksamhet som t.ex. motorbana eller skjutbana.
- A6. anlägga bryggor och hamnar eller att hårdgöra stränder annat än sådana med tillstånd enligt föreskrift A12.
- A7. uppföra staket, stängsel eller andra hägnader med undantag av stängsel för betesdjur.
- A8. ta bort död ved från grova träd. Undantag från gäller för säkerhetsåtgärder i anslutning till kör- och gångvägar, samt för att flytta död ved till annan plats med gamla ekar.
- A9. plantera ut för trakten främmande växt- eller djurarter i mark och vatten.
- A10. skogsplantera öppen mark.
- A11. avverka eller utföra andra skötselåtgärder annat än vad som framgår av skötselplanen.

Inom Zon 1 är det förbjudet och inom zon 2 är det efter tillstånd tillåtet att

- A12. uppföra eller förändra mindre byggnad eller anläggning som är kopplad till syftet med reservatet, till exempel kafé, allmän brygga eller informationscentra.
- A13. anlägga ny ledning i mark, vatten eller luft utöver vad som krävs för åtgärder enligt A12. Framtida naturgasledning får dock anläggas i enhet med kommunens översiktsplan.
- A14. anlägga belysningsanläggning utöver vad som anges på skötselplanekartan.
- A15. anordna upplag inklusive snöupplag annat än i samband med skötsel av området och dess anläggningar.

- A16. förändra områdets permanenta topografi, ytförhållanden eller avrinningsförhållanden, till exempel genom att gräva, spränga, borra, dika, schakta, muddra eller fylla ut.
Återställande av tidigare öppen bäckfåra i väster får dock utföras.
- A17. anlägga bilväg, parkering, gångväg, cykelväg eller ridstig eller asfaltera befintlig grusväg utöver vad som anges på skötselplanekartan. Gångvägar som funnits i den historiska engelska landskapsparken får dock återställas och framtidiga tunnelbana får anläggas i enlighet med kommunens översiktsplan.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång inom naturreservatet.

För att trygga syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till marken att tåla

- B1. utmärkning av naturreservatets gränser samt uppsättning av informationsskyltar.
- B2. utförande och nyttjande av anläggningar för friluftslivet såsom stigar, vägar och belysning.
- B3. åtgärder i enlighet med fastställd skötselplan såsom röjning av växtlighet, frihuggning av stora träd, slätter och bete.
- B4. uppförande av kafébyggnad och till denna hörande tekniska anläggningar.
- B5. övriga åtgärder och nyttjande av området som framgår av bifogad skötselplan.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författnings är det för allmänheten förbjudet att

- C1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar samt att skada vegetation i övrigt genom att t.ex. gräva upp ris, örter, gräs, mossor, larvar eller svampar. Att plocka blommor, bär eller svamp är tillåtet med allemansrättens begränsningar.
- C2. störa och skada djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, fiskar, kräldjur eller groddjur.
- C3. medföra okopplad hund.
- C4. sätta upp skylt, affisch eller dylikt.
- C5. cykla annat än på anlagd väg.
- C6. göra upp eld annat än på anvisad plats eller i medhavd grill.
- C7. framföra motorfordon med undantag av yrkesmässig varutransport i zon 2.
- C8. ställa upp eller parkera husvagn.
- C9. tälta.

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då förfatningen kungjorts av kommunen. Ordningsföreskrifterna under punkt C gäller omedelbart även om de överklagas, i enlighet med 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken.

Andra föreskrifter som gäller för området

Allemansrätten innebär i korthet att var och en får utnyttja annans mark och vatten för att komma ut och vistas i naturen. Allemansrätten ger rättigheter under ansvar. Huvudregel är 'inte störa – inte förstöra'. Med föreskrifterna inskränks allemansrätten på vissa punkter för att säkerställa reservatets värden. Vissa delar är redan inskränkta av annan lagstiftning som terrängkörningslagen och lokala ordningsföreskrifter och trafikföreskrifter som gäller för Nacka.

Allemansrätten och terrängkörningslagen

Allemansrätten och terrängkörningslagen innebär i korthet följande:

- Det är inte tillåtet att skräpa ned.
- Blommor, bär och svamp, nedfallna grenar och torrt ris får plockas. Fridlysta blommor får inte plockas.
- Jakt och fiske ingår inte i allemansrätten. Alla vilda däggdjur och fåglar är fredade.
- Djurarter som hotas av utrotning är fridlysta, till exempel alla grodor och ormar. Djurens ungar och bon måste lämnas ifred. Att ta fågelägg räknas som jakt och är inte tillåtet.
- Det finns ingen motoriserad allemansrätt. Enligt terrängkörningslagen är det förbjudet att köra bil, MC, moped och andra motordrivna fordon på barmark i terrängen. Det är inte heller tillåtet att köra med motordrivna fordon på enskilda vägar som är avstängda för motortrafik. All naturmark utanför väg, exempelvis park, åker, äng, skog och stränder räknas som terräng. Stigar, vandringsleder och motionsspår är också terräng i lagens mening. Det är inte tillåtet att köra där, även om förbudsskyltar saknas. Generellt undantag från förbjudet gäller för jordbruk, skogsbruk, statlig eller kommunal tjänsteman, skötsel- och anläggningsarbete inom park-, idrotts-, eller friluftsområden samt inom tomt för räddningstjänst, läkare och brandkår. Undantaget gäller om åtgärden ej kan utföras på annat lämpligt sätt.
- Det är tillåtet att ta sig fram till fots, cykla, åka skidor och tillfälligt vistas i naturen om man visar hänsyn och är försiktig.
- Att boda, förtöja båt tillfälligt och gå iland är tillåtet överallt utom vid tomt.

SKÖTSEL OCH FÖRVALTNING

I enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd fastställer kommunfullmäktige i Nacka kommun tillhörande övergripande skötselplan med huvudsakliga mål, riktlinjer och åtgärder för naturreservatets skötsel och förvaltning. Inom ramen för dessa kan kommunerna fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen. Nacka kommun är förvaltare för naturreservatet.

Organisation av förvaltningen och myndighetsutövningen vid beslutstillfället

Naturreservatsnämnden är förvaltare av reservatet. Tillstånd och dispenser sökta av externa aktörer hanteras av Naturreservatsnämnden. Miljö- och Stadsbyggnadsnämnden är tillsynsmyndighet och hanterar även dispensären inom kommunen.

SKÄL FÖR BESLUT, PRIORITERADE VÄRDEN

Värdefullt helhetslandskap

Området utgör den centrala delen av en historisk engelsk landskapspark från sent 1700-tal. De naturscenerier som gjorde området attraktivt vid den tid då parken planerades och anlades har trots störningar delvis kvar sitt värde. Den utpräglade sprickdalstopografin med stora höjdskillnader ger landskapet kontraster och den historiska markanvändningen med betesdrift har skapat förutsättningar för ekbestånden. De grova äldre träden, framförallt ek och tall, som finns i området utgör det huvudsakliga värdet ur biologisk synpunkt. Flertalet skyddsvärda organismer är beroende av förekomst av död ved. Även upplevelsemässigt är de enskilda träden och de gamla trädbestånden ett av de viktigaste värdena. Skurusundet och dess stränder är av central betydelse för friluftslivet i reservatet eftersom utblickar över vattnet värderas högt.

Förutsättningar för bevarande och utveckling

Förutsättningarna för att bevara de värdefulla träden och säkra en återväxt genom skötselåtgärder är goda. Ett återupprättande av den engelska landskapsparken med omväxlande tallhällmarker, halvöppna hagmarksliknande karakterer, öppna ängslyckor samt framrötning av bergssidor och utsikter gynnar såväl kulturvärden och upplevelsevärden som fortbeståndet av de vidkroniga gamla ekarna. För att riklig förekomst av död ved ska uppfattas positivt av allmänheten krävs att hanteringen planeras väl och att tydlig information sprids om avsikten. Välhävdade kulturmarker är uppskattade av männskor för rekreation och värdefulla för den biologiska mångfalden. Ett landskap som skildrar den historiska markanvändningen ger den lokala kulturhistoriska identiteten ett starkt stöd.

Närnatur, vardagslandskap och utflyktsmål

Området gränsar direkt till bostadsområden och ett av de viktiga värdena är dess funktion som närnatur. Närnatur ger möjlighet till rekreation för befolkningsgrupper med kort räckvidd som barn och äldre. Den har också ett värde genom identifikation med den natur som man bor nära och områdets parkhistorik ger en ytterligare dimension med möjlighet till historisk förankring i sin närmiljö. Skuruparken utgör idag endast i begränsad utsträckning ett utflyktsmål.

Förutsättningar för bevarande och utveckling

Naturreservatet kommer även i fortsättningen att vara tillgängligt för omkringliggande bostadsområden. Områdets attraktionskraft som utflyktsmål kommer att öka genom upprustning av den engelska landskapsparken, förbättrad information om områdets kvalitéer och den eventuella etableringen av ett kafé i området.

VAL AV SKYDDSFORM

Nackas befolkning beräknas öka. Därmed ökar också behovet av attraktiva områden för rekreation. För att kommunens mångfald ska kunna värnas ställs vid utbyggnad krav på hög biologisk och rekreativ värdevärdet i kvarvarande friområden. Att bevara och utveckla de värdefulla natur- och friluftsområdena är därmed en långsiktig fråga av avgörande betydelse för såväl folkhälsa som hållbar utveckling. Reservatsbildning är idag det enda tillgängliga instrumentet för ett långsiktigt skydd.

ÖVERENSTÄMMELSE MED ÖP OCH DP MM

Nackas översiktplan anger att området utgörs i huvudsak av naturmark, delvis bebyggd med små, mycket enkla stugor samt att naturreservatsbildning pågår för området. Naturreservatet bedöms inte stå i strid med stadsplan 38 som reglerar parkmark inom reservatet. Strandskydd gäller för stor del av området. Förslaget överensstämmer med kommunens grönstrukturprogram, som inom området bedömer att det finns regionala naturvärden och att området då gäller upplevelsevärden är en kommunal värdekärna.

INTRESSEPRÖVNING

Inskränkningarna bedöms inte påverka något enskilt eller allmänt intresse i större utsträckning än nödvändigt med hänsyn till skyddsbehovet. Målet är att området i så stor utsträckning som möjligt ska vara allmäntillgängligt. Kommunen har länge haft målsättningen att bevara Skuruparken som ett grönområde vilket har kommit till uttryck i översiktsplaner. Några byggrätter har aldrig reglerats i området och för stor del av området gäller strandskydd. De ytterligare inskränkningar och intrånget i markägarens och övriga sakágarnas rättigheter som föreskrifterna anger bedöms rimliga i förhållande till syftet med naturreservatet.

ÄRENDETS BEREDNING

Förslag till naturreservat har genomgått en bred remissbehandling under tiden 20070705-20070930. Ägare och innehavare av särskild rätt till marken gavs möjlighet att yttra sig över det omarbetade förslaget under tiden 20101011-20101108. Kommunfullmäktige i Nacka antog förslaget till naturreservat 20111212. Detta beslut överklagades till länsstyrelsen. Länsstyrelsen upphävde beslutet om naturreservat på grund av formaliafel, främst för brister i hanteringen kring kungörelsedelgivning och föreläggande för mark- och sakägare att yttra sig över förslaget till naturreservat. Kommunstyrelsen beslutade 20130930 dels att inte överklaga länsstyrelsens upphävande av naturreservatet och dels att uppdra till naturreservatsnämnden att återuppta ärendet med att inrätta naturreservatet. Ett nytt samråd med bred remissbehandling har därför genomförts 20131101-20140114. Förslaget har därefter bearbetats efter inkomna synpunkter.

AVGRÄNSNING

Området begränsas i norr av Värmdöleden. Det har inte bedömts motiverat att ta med områden norr om leden då sambanden med dessa är svaga. Det område som anges som arbetsområde i Trafikverkets vägplan för ny Skurubro läggs utanför reservatet trots att områdets naturvärden är höga. Detta eftersom det inte bedöms som lämpligt att innefatta en modern vägbro i ett naturreservat. Vägplanen är för närvarande under framtagande. Mindre justeringar av reservatsgränsen i norr kan därför komma att bli aktuella om den färdiga vägplanen fordrar detta. I öster ingår ett smalt vattenområde i Skurusundet i reservatet. Med hänsyn till den relativt intensiva båttrafiken i sundet bedöms ett bredare område vara olämpligt. Söderut begränsas reservatet av ett väletablerat båtuppläggningsområde. I områdets västra del föreslås den mark som ligger utom gällande detaljplaner att innefattas i reservatet, dock inlemmas den parkmark som finns i den norra delen av stadsplan 38.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Benämning	Naturreservatet Skuruparken
Kommun	Nacka
Församling	Nacka
Fastigheter	Del av fastigheterna Sicklaön 73:10, Sicklaön 40:14 och Sicklaön 208:15.
Markägare	Nacka kommun och JM AB
Areal	20,4 ha
Förvaltare	Nacka kommun

BESKRIVNING

Friluftsliv och upplevelsevärden

Området i sin helhet är av värde framförallt för närekreation genom sin lättillgänglighet och omväxlande natur. Nedan beskrivs de viktigaste delvärdena. Beskrivningen ansluter till den typ av värdebeskrivning som används av regionplane- och trafikkontoret.

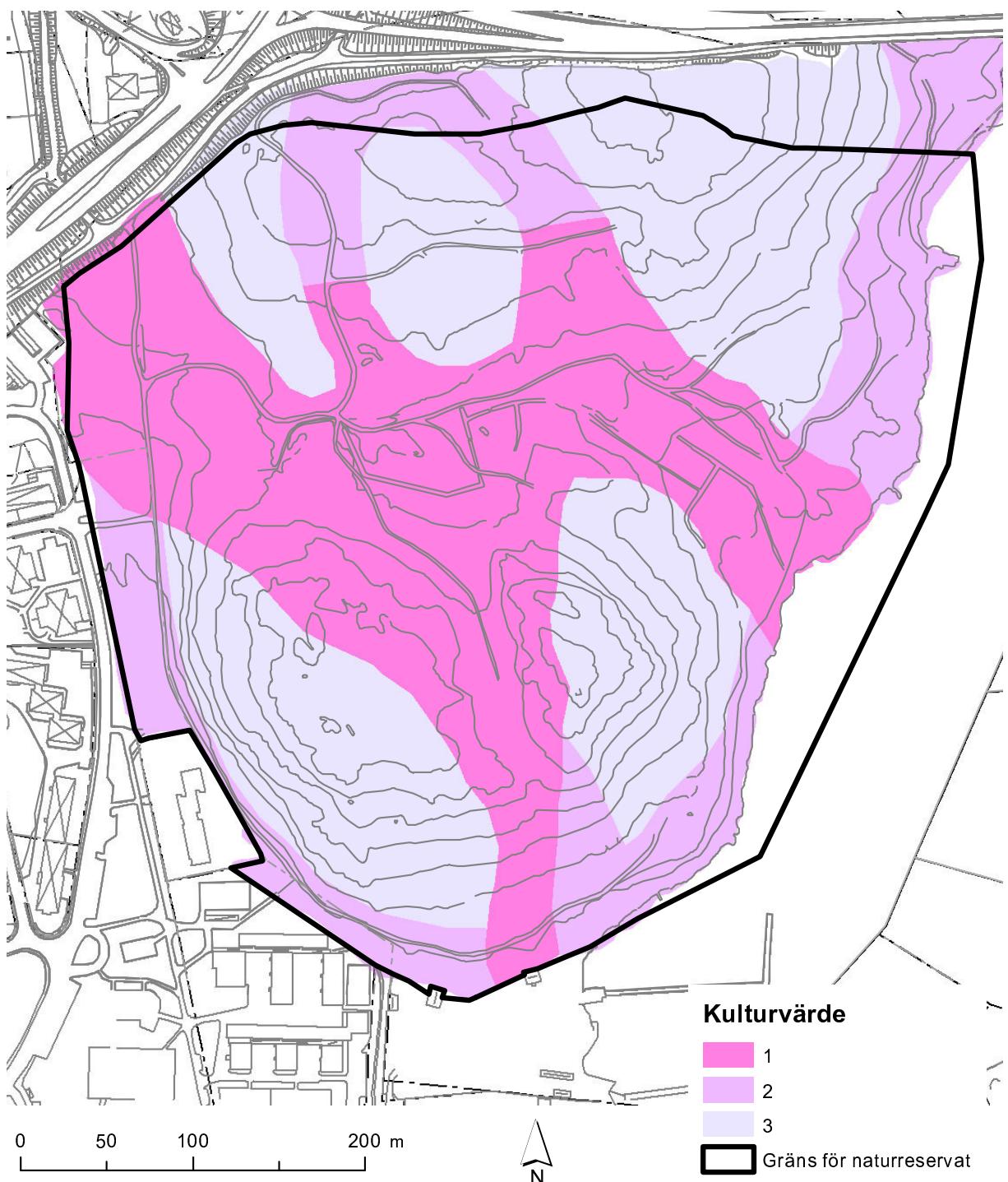
Kulturhistoria

Utöver att vara ett värde i sig själv är också det historiska sammanhanget som den engelska landskapsparken utgör ett viktigt upplevelsevärde. Kännedom om att områdets kvalitéer medvetet utnyttjats och understrukits redan på 1700-talet ger dagens flanör en historisk förankring vilket ger ett besök mervärde. Allmän kännedom om områdets mark- och parkhistorik men framförallt den om den engelska landskapsparken och den för det värdefulla eklandskapet så viktiga betspåverkan bör spridas.

Utblickar och Skurusundets strand

Från bergen har man vacker utsikt över Skurusundet och det omgivande landskapet. Stränder är bland de mest populära rekreationsmiljöerna. Längs Skuruparkens stränder finns populära stigar och platser.

KULTURVÄRDESKARTA

Spännande natur – gamla grova träd

De biotoper som utgör grunden för naturvärdena ger också stora upplevelsevärden. De mäktiga gamla ekarna och tallarna uppskattas även av dem som inte förstår betydelsen av alla de organismer som är knutna till träden.

Service och samvaro – kafé

Om ett kafé byggs så kommer det att medföra ett avsevärt höjt rekreativt värde. Verksamheter knutna till kaféet som t.ex. information, odling och försäljning kan utgöra grunden för att området ska bli ett populärt utflyktsområde.

KULTURHISTORISKT VÄRDE I ENGELSKA LANDSKAPSPARKEN

Skuruparkens kulturhistoriska värde som engelsk landskapspark beror framförallt på att den är representativ och finns relativt väl dokumenterad i 1700-talskällor. Engelska landskapsparkar är relativt sällsynta i Sverige vilket ökar betydelsen hos varje enskild anläggning. Att den välkände trädgårdsarkitekten Fredrik Magnus Piper var engagerad vid dess tillblivelse utgör ett särskilt värde. Skuruparken kan betecknas som en enhet där hela området är av kulturhistorisk värde, vilket innebär att det finns svårigheter att gradera värdet inom delområden.

Ett centralt område som omsluts till största delen av höga berg utgör kärnan av anläggningen tillsammans med ravinens öppning mot söder, sänkans öppning mot öster och resterna av promenaden vid sänkans öppning mot väster. Utseendet och karaktären av den centrala parkens innehåll med kultiverad mark och uttrycksfulla bergformationer med vild vegetation kan förvanskas genom igenväxning och okänslig placering av byggnader. Detta centrala område har markerats som särskilt skyddsvärt med värdeklass 1.

Skyddsvärd är även mark i anslutning till promenadvägar runt parkområdet. Dessa ytor har markerats med värdeklass 2. Resterande del ingår i helhetsvärdet och har markerats med värdeklass 3.

Landskapsparkernas utveckling i allmänhet

Under slutet av 1700-talet och början av 1800-talet hade idén om den engelska landskapsparken och dess innehåll fått spridning även i Sverige. Parker eller trädgårdar från tiden före den engelska landskapsparkens ideal var anlagda, eftersom ändamålet var att skapa ordning i naturen. De engelska landskapsparkerna däremot utnyttjade till största delen den befintliga naturen och dess inneboende värden. Dess innehåll skulle beröra besökarens sinnen och framkalla stämningar av varierande slag från glädje till dysterhet i välplanerade följd. Påverkan av tankar och sinnen skedde genom upplevelser av markanta och innehållsrika, naturliga scenerier som kunde förstärkas genom förändringar av vegetation, vägföring och även välplacerade parkbyggnader, minnesstenar och dylikt.

KARTA ÖVER SKURU PROMENADER 1792

Denna karta är i motsats till övriga framställd med norr nedåt.
Bildkälla Olausson Magnus, Den Engelska parken i Sverige under gustaviansk tid, 1993.

Skuruparkens uppkomst

Fortifikationsofficeren Carl Råbergh blev 1786 genom giftermål med Christina Lindeman ägare till Skuru gård. Råbergh anlade Skuruparken som en engelsk landskapspark och tog hjälp av Fredrik Magnus Piper. Piper bidrog bl.a. med ritningar till Paviljongen (senare kallad Skuruborg), den tvåväningsvilla som omkring 1790 uppfördes öster om Skuru gård på ett berg intill Skurusundet. Han gjorde också ett utkast till en generalplan över Skuru, som omfattar området omedelbart söder om huvudbyggnaden.

Landskapet i Skuruparken innehåller i högsta grad förutsättningar för skiftande scenerier. Området är bergigt med storslagen dramatik i den södra delen. Dramatiken förstärks av en trång sprickdal som går i nord-sydlig riktning. I kontrast till denna ligger en dalgång i ost-västlig riktning som en mjuk skål mellan de norra och de södra bergspartierna. De stigar som Carl Råberg ritade in på ”Karta över Skuru promenader” från 1792 tar tillvara de naturliga förutsättningarna. Vandringen från den öppna vårdade parkytan vid herrgården upp på det vilda skogsklädda och ogästvänliga berget gav en första kontrast. Väl över berget mötte en mjuk öppen dalgång med ängsmark och skiftande skogsbyr i böljande linjer, mot norr förstärkt av ekar. Vägen ledde sedan in i den trånga dalen som kändes tung och mörk efter promenaden över ängen. Denna situation förändrades plötsligt efter en kort sväng ut ur dalen, där en fantastisk utsikt över vattnet och stränderna öppnade sig.

Vägen ner mot vattnet i södersluttningen kunde förmedla en ny stämning som åter skiftade på promenaden runt udden, utmed sundet.

Kulturpåverkan var begränsad men valet att nyttja området söder om Skurusundsbron var helt i linje med det innehåll man eftersträvade för en engelsk landskapspark i slutet av 1700-talet.

Jonas Carl Linnerhielm har i sina ”Bref från resor i Sverige”, i både ord och bild beskrivit hur han färdats genom Skuruparken på 1790-talet och bekräftar där det utseende som Råberghs karta visar. Även om åkrar odlades upp under 1800-talet bevarades enligt lantmäterikartor t.ex. vägsträckningarna ända in på 1900-talet.

När Skurubron byggdes skar den rakt igenom parken. Huvudbyggnaden och den del av parken som Pipers ritningar visar kom att ligga norr om bron. Det som ligger söder om bron är det som vi i dag kallar Skuruparken.

Spår som finns kvar

Utöver de naturliga förutsättningar som lade grunden till den engelska landskapsparken och som till stora delar är de samma idag finns också andra spår efter den engelska landskapsparken bevarade på platsen.

Vägen utmed områdets västra del

Genom att studera spår i terrängen upptäcker man en vägbank som visar på en ursprunglig och avvikande vägdragning från dagens raka sträckning. Spåren överensstämmer också med Råbergs karta.

Norrifrån böjde vägen av mot öster och följde höjdens fot i gränsen mellan relativt plan mark och obrukbar berg- och blockmark. Resterna av en vägbank som utgjorde tillfarten till bron över kaskaden från öster finns också kvar. Sannolikt kan man med ytterligare studier åtminstone delvis återfinna spår även efter övriga gångvägars sträckningar i terrängen.

ÄGOMÄTNINGSKARTA 1862-1863

Utdrag ur ägomätningsprotokoll från 1862-1863. Bildkälla Lantmäteriet Gävle A67:26; Lantmäteriet Stockholm, Nacka 45.

Sprickdalen och utsikten

Den tidigare beskrivna sprickdalen med den för promenaden viktiga känslan i övergången från en tung och närmast skrämmande natur till en ljus och överraskande utblick över sjön och landskapet som omger denna är ett av de viktigaste inslagen i Skuruparken. I dalen vittnar hasselbeståndet om en förändring av den naturliga ursprungliga vegetationen. Trädbeståndets ålder i slutningen nedanför ravinen mot söder kan tyda på att en medveten gallring som hållit siktlinjen fri mot vattnet och landskapet. Kronansatserna i ekarna i slutningen som idag delvis skymmer utsikten är skadade i en nivå som ligger under siktlinjen mot sjön och horisonten. Det kan röra sig om stormskador, men kan också vara tecken på att man genom beskärning hållit sikten fri. Stigen som leder brant ner i den södra slutningen går strax efter krönet mellan en bergvägg och ett stort block som båda uppvisar spräckta ytor mot stigen. Denna öppning kan vara anlagd för stigen.

MARKANVÄNDNING

Odlingshistoria

Skuruparken utgör ett fragment av ett landskap där gammelekar var långt vanligare än idag. Naturtypen med sina höga värden ur såväl natur-, kultur- som rekreationssynpunkt nybildas knappast alls i vardagslandskapet utan är en produkt av den historiska markanvändningen. Odlingshistorien kan framförallt studeras i lantmäteriakter från 1690 och framåt. Skuruparken betecknas 1690 som ”oduglig mark” d.v.s. varken som åker eller äng, synonymt med det som ofta betecknas som utmark. Det innebär att området med största sannolikhet utnyttjades för bete. Då begreppet Skuruparken föddes för 200 år sedan fanns alltså i sprickdalarna ett välhävdat beteslandskap där det växte gamla träd och mellan dessa stora gläntor med ängsbetesflora. De gamla ekar och tallar vi ser idag hade redan då passerat 100 år och många var 200 år eller äldre. Hällmarkerna och branterna var i mindre grad betespräglade p.g.a. svårtillgänglighet och lägre avkastning.

På 1774 års karta betecknas Skuruparken som ”hage”. Den allmänna övergången från inhägnade inägor och utmarker tillgängliga för djuren till inhägnade beteshagar sker alltså relativt tidigt här. År 1772 presenteras området som ”Skuru promender” och 1824 anges området som ”Skuru park”. Uppodling av åkermark i Skuruparken har markerats först på 1863 års karta. Åkermarkens utbredning överensstämmer till största delen med de områden som idag endera är öppna eller relativt nyligen igenvuxna. Resten av parken betecknades 1863 som ”hagmark och skog” som endera är ”högländ och bergbunden” eller ”jemnländ”, ibland med ”löfskog”. 1904 har dessa områden förts samman under en enda rubrik, ”kalf - och oxhagen”.

Förutom åkrarna har Skuruparken alltså varit en enda stor beteshage. På det ”bergbundna” området mitt i parken är en byggnad utritad, troligen en hölada. Enligt muntliga uppgifter stod under första halvan av 1900-talet just på detta stället den lada där vikstugor och dansbanegolvet förvarades under vinterhalvåret. Ladan syns på vykort från den tiden. I slutet av 1700-talet och början av 1800-talet fanns ett torp kallat Lugnet i den allra sydostligaste delen av Skuru-parken.

Stugbebyggelse

Vid sekelskiftet hade förmögna stockholmare börjat hyra eller köpa sommarnöjen vid Skurusundet. I Skuruparken såg de mindre bemedlade en möjlighet till friluftsliv och under 1900-talets första decennium växte ett campingliv fram i parken. Under 30-talet hyrde ett hundratal tältplatser för hela sommaren och på helgerna tillkom flera hundra som betalade för helgplats. Tälten fick inte kvarstå efter den 1 oktober. Vid Skanstull fanns en affär som sålde hopvikbara stugor och dessa blev snabbt populära i Skuruparken. Under vintern monterade sommargästerna ner sina små hus och Eneqvist AB tog 5 kr för att köra dem till en lada på berget där de vinterförvarades.

Strax efter andra världskriget började tälten försvinna och ersättas med mer permanenta stugor, en utveckling som drevs på av markägaren Stockholms sjukhem för att få bättre ordning inom området. Stugorna förlängdes och / eller breddades vilket gjorde att den ursprungliga småskaliga och högsmala stugarkitekturen som påminde om pionjärtidens tält ersattes med stugor som alltmer kom att likna tidens små sportstugor.

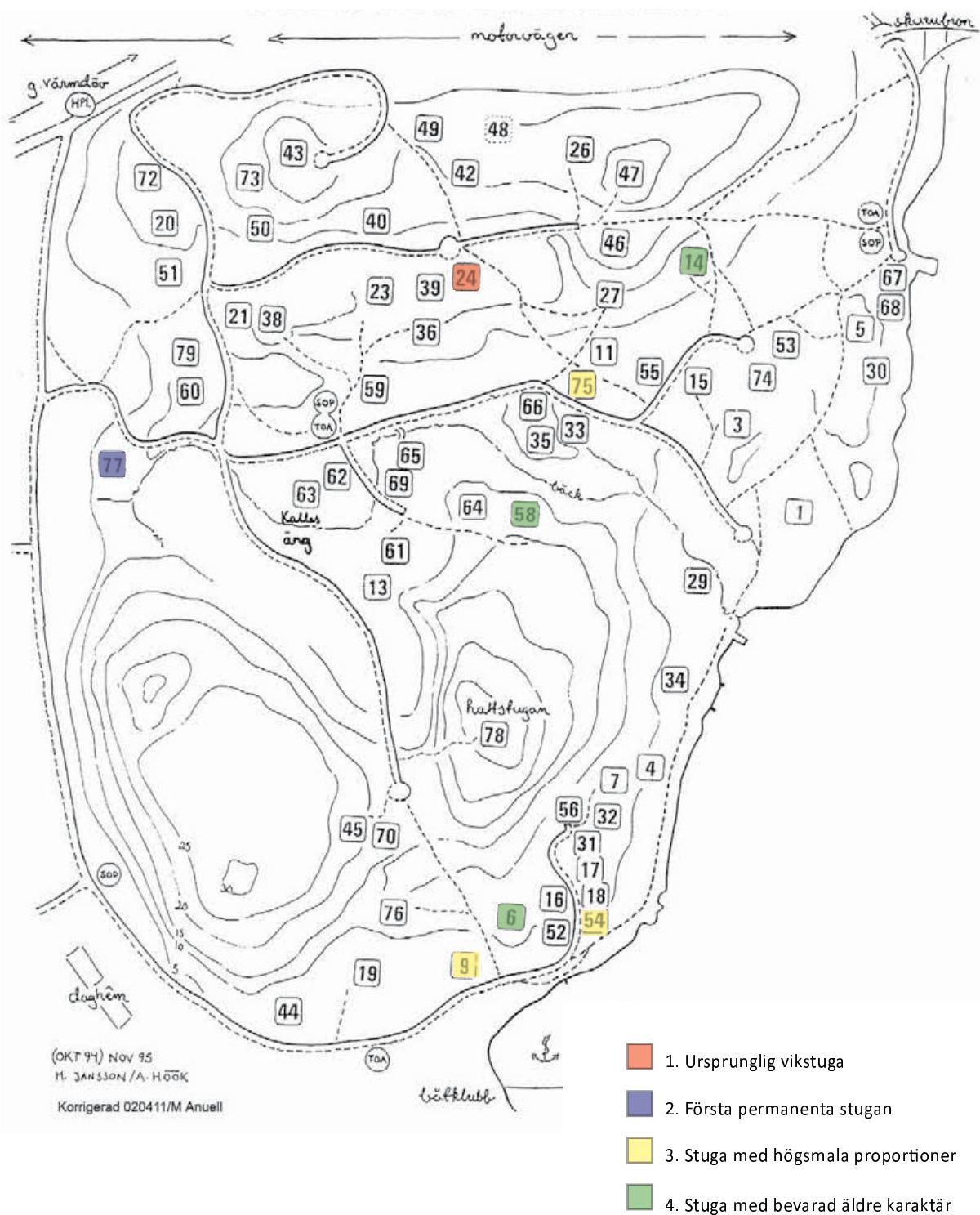
Under senare år har en del stugor genomgått en mer eller mindre fullständig förnyelse av material, konstruktion och gestaltning men det finns också hus som har förfallit och som befinner sig i undermåligt tekniskt skick.

Stugornas kulturhistoriska värde består främst i själva företeelsen och helheten och inte i enskilda stugors värde. Helhetsmiljön visar betydande samhälls- och socialhistoriska värden då de berättar historien om mellankrigstidens demokratisering av fritids- och friluftsliv. Flertalet av de ca 70 stugorna är idag kraftigt omdanade, men vissa har kulturhistoriskt värde då de tillsammans belyser fritidsboendets och stugarkitekturens utveckling i området. Dessa kan indelas i fyra kategorier:

1. Ursprunglig vikstuga i tältstorlek.
2. Den första permanenta stugan.
3. Permanent stuga med högsmala proportioner som minner om tältursprung.
4. Permanent stuga med småskalig och äldre karaktär i behåll, men utan ursprungliga högsmala proportioner.

Vid kommunfullmäktiges beslut om naturreservatet i december 2011 var det oklart vilka avtal som fanns för stugägarna, men vissa uppgifter fanns om ettåriga arrendeavtal med möjlighet till förlängning ett år i taget. Ett år efter kommunens beslut kom uppgifter om att JM AB hade tecknat 15-åriga arrendeavtal med 65 stugägare som skulle börja gälla från och med 1 januari 2013. Idag finns, enligt uppgift från JM AB, 68 separata avtal om bostadsarrende mellan de olika ägarna av fritidshusen och fastighetsägaren. Arrendeavtalet löper på 15 år i sänder. Enligt stadgar får staket eller inhägnader inte uppföras och staket som satts upp ska tas bort.

STUGKARTA

Karta från "Kulturhistoriskt utlåtande, Nacka kommun 20130517", grundkarta ursprungligen sammansättad av Stugägareföreningen.

BIOLOGISKA VÄRDEN

Lövskogsbiotoper med grova ädellövträd

Kännetecknande för området är gamla och grova träd, framförallt av ek och tall, med rödlistade arter knutna till sig. Det historiska betet är en viktig förutsättning för utvecklingen av dessa biotoper som det idag råder stor brist på. Vedlevande svampar på ek är bl a korallticka och oxtungsvamp. Den sistnämnda parasiten finns på ca 30 träd i Skuruparken. En vedsaprofyt som förekommer på hassel är hasselticka. Vad gäller den lägre epifytförfloran finns förvånansvärt många arter av intressanta larver på gammelekar. Ett 10-tal signalarter förekommer, där ibland de rödlistade arterna grå skärelav och rödbrun blekspik medan bl.a. brun nållav och gulpuddrad blekspik är mer spridda.

Den högre floran är ganska rik i bryn och gläntor där det lerhaltiga underlaget möter det magrare, ursvallade jordtäcket med mest tall. Typiska brynarter i fältskiktet är vippärt, spenört och blodnäva. På magrare och mer solexponerad mark finns bl.a. bockrot, lundtrav, knägräs, darrgräs, backglim, gullviva och gökärt. I mer skuggad och sluttande terräng och rasbrant finns lundelm och blåsippa. I rasbranter mot söder är buskskiktet artrikt med många bärande arter som t.ex. björnbär, berberis, slån, oxbär, fläder, måbär, skogstry, kaprifol, getapel, hagtorn, häggmispel och stora hasselbuskar.

Den lägre markfloran bjuter även den på åtskilliga intressanta arter på mullrik mark. Scharlakansvaxing är vanlig och spridd och ibland i sällskap med andra vaxskivlingar. Igelkottröksvampen växer under hassel och lind i en sydvänd rasbrant. Signalarter som guldkremla och bolmörtsskivling är mykhorhiza-arter under ek där också svart trumpetsvamp finns.

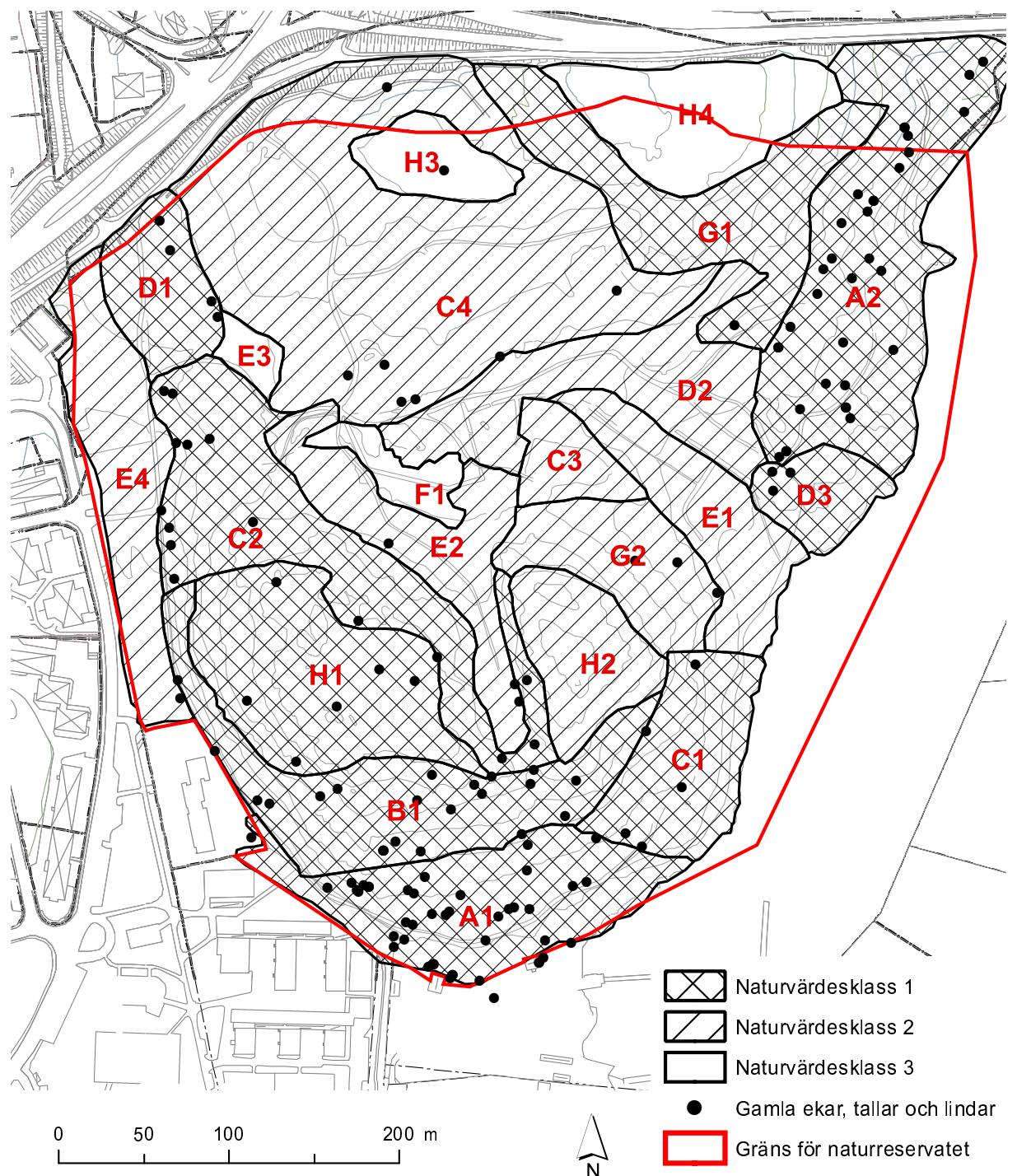
Olika hackspettar är vanliga. Mindre hackspett, som är en rödlistad art, ses påfallande ofta, vår som höst. Den söker sig företrädesvis till lövskogen där den döda klenveden i grenverket tilltalar arten mest. Artens möjligheter att fortleva i parken kräver att död ved även från trivallöv sparas. Kattugglan är också vanlig och har lett att finna bohål i de många gammelekarna. Inom den lägre faunan är insekter delvis dokumenterade, i första hand skalbaggar. Till ekar med mulminnehåll är en del bladhornade skalbaggar knutna. Den marmoreraade guldbaggen har lämnat rikligt med spår efter sig, främst spillning från larverna men också skaldelar från fullbildade djur. I många av de gamla ekarna lever också träjordmyran som ofta är värd för andra sällsynta skalbaggars larver.

Gamla tallar

Den andra biotop som förekommer i området och som har höga biologiska värden utgörs av gamla tallar. Tallarna förekommer främst i blandbestånd med ek, där de blir grova och högvuxna. På hällmarkerna finns senvuxna gamla tallar. Vanliga tall-levande vedsvampar är tallticka, grovticka och blomkålssvamp. Luddtickan är en rödlistad rotparasit på tall som förekommer i området.

Tallarna i Skuruparken har hög medelålder och i ytterdelen på grovbarkiga och soligt växande gamla tallar lever reliktbocken. Denna rödlistade art har dokumenterad förekomst i ca 10 tallar, vilket visar sig på gnagspåren på insidan av ytterbarken eller gnaghål i denna.

NATURVÄRDESKARTA

Naturvärdesklassificering

Naturvärdesklass 1 bedöms innehålla förekomst av rödlistade arter och värdeträd samt beståndsstruktur som uppfyller värdekriterier motsvarande nyckelbiotopsnivå.

Naturvärdesklass 2 utgörs av mark med tydliga och inom överskådlig tid lätt utvecklingsbara naturvärden utan att uppnå nyckelbiotopsnivå.

Naturvärdesklass 3 har vissa naturvärden som på längre sikt kan utvecklas.

A1 Ekskog

Naturvärdesklass: 1

Områdets största ekbestånd hittas i Skuruparkens sydligaste del, på en svag sydsluttning. Det rika inslaget av grova och gamla ihåliga ekar och död ved ger området mycket höga naturvärden. Eken, som är det helt dominerande trädslaget, bildar ett ganska tätt trädskikt. Marken är bördig och många ekar är grova med en hel del jätteträd. Ekarna fördelar sig såväl på träd över som under 200 år. En hel del ekar har dött och står kvar som torrträd med avfallande bark. Liggande trädstammar saknas. Det finns en viss skiktning i skogen med unga lövträd av bl.a. lönn som tränger upp i kronorna. Det rika buskskiktet av hassel bidrar till att flerskikta skogen.

A2 Ekskog och bryn

Naturvärdesklass: 1

I sluttningen ovan brofästet till gamla Skurubron finns ett 20-tal mycket gamla ekar. Flertalet är ihåliga och innehåller mulm som utgör värdefull livsmiljö för många vedinsekter. Trädskiktet är ganska glest och uppbländat med gammal tall. Närmast den gamla ångbåtsbryggan är marken bördigare och här finns de grövsta och högsta ekarna. Området sträcker sig vidare söderut utmed Skurusundet, till den centralt belägna sprickdal i Skuruparken som tidigare var uppodlad. Nedanför nuvarande Skurubron saknas träd nära Skurusundet. Till viss del beror det på en sentida utsiktshuggning för boende i Skuruborg. Gläntorna är till viss del beväxta av ljusälskande ängsväxter. Ett fåtal stugor finns i området, varav några nästan är raserade.

B1 Lövklädda branter och bryn

Naturvärdesklass: 1

Den största hällmarken i sydväst slutar i en brant mot väster. En smal bård av ädellövskog växer vid brantens fot. Längre söderut blir bården bredare och ekar får fäste på hyllor högre upp i branten. I den sydvända sluttningen finns också ett jordtäcke som ger fotfäste för en gles trädvegetation. Eken domineras det låga och glesa trädskiktet. Träden är små men gamla, så kallade senvuxna. Deras håligheter och skrovliga bark antyder trots deras klena omkrets på hög ålder. Tallinslaget är ganska stort i söder, där jordtäcket är tjockare. I sydväst och väster tillkommer ett inte obetydligt inslag av lind och även alm i mindre mängd. I övergången mot den bebyggda Saltängen finns små buskbryn med bl.a. getapel. Buskskiktet är artrikt främst i de sydvända branterna med ett 10-tal arter, däribland hagtorn, häggmisipel, berberis och björnbär. Hassel förekommer främst i övergången mot den tätare ekskogen längre ner i sluttningen, men också under lind. Den sydöstvända branterna har mestadels unga träd där även rönn, oxel och andra vanligare trädslag ingår. Markfloran är rik med ovanliga inslag. Igelkotröksvamp växer under lind och hassel.

Branter av detta slag, med ädellövskog där lind ingår, hör till landets mest ursprungliga naturtyper. Det är också en naturtyp med ett stort antal skyddsvärda arter. Granen har hår aldrig fått fotfäste och människan har också hjälpt till att hålla den borta.

C1 Blandskog ek-tall, lövskog**Naturvärdesklass: 1**

I den soligaste sluttningen med bästa utsikten mot Saltsjön är koncentrationen av stugor stor. Kring stugorna står ett glest trädskikt av gammal tall och ek. Närmast Skurusundet tätnar trädskiktet och stugbeståndet är glesare. Närmast vatnet växer mest asp, björk, ek och klibbal.

C2 Blandskog ek-tall, lövklädda branter Naturvärdesklass: 1

Äldre skog med stort inslag av ek i sluttningar och små branter kring hällmark och den centralt belägna sprickdalen som tidigare varit uppodlad. Jätteträd med stora håligheter och mulm finns i nordväst. Tallinslaget är bitvis dominerande i denna del, men här växer också en hel del äldre gran. Intill sprickdalen i Skuruparkens centrala del är marken bördig och med hasselinslag. Förekomst av scharlakansvaxskivling. Obetydligt inslag av stugor.

Högt naturvärde tack vare de gamla ekarna men också goda markförhållanden som är gynnsamma för floran.

C3 Blandskog tall-ek**Naturvärdesklass: 2**

Litet område i centrala Skuruparken i anslutning till den tidigare uppodlade sprickdalen. Ett ganska gles trädskikt av äldre tall och ek på tunt jordtäckt hällmark.

Ekar med goda förutsättningar att med tiden utveckla nyckelbiotopskvalitet.

C4 Blandskog tall-ek**Naturvärdesklass: 1-2**

Största delområdet, vilket omfattar den längre liggande delen av norra Skuruparken. Bitvis domineras ek, bitvis tall. Ekarna är mestadels medelålders, drygt 100 år gamla, men äldre träd förekommer. Tallarna är överlag gamla med flera värdefulla värdefuller för vedinsekter i bryn mot söder.

Bitvis har området högsta naturvärde, där gammal tall utgör det viktigaste värdekriteriumet. För ek är det i första hand ett utvecklingsområde.

D1 Bryn**Naturvärdesklass: 1**

Krympande glänta där lövslsy och buskar har brett ut sig, främst slån. I det sydvända brynet står ett par ihåliga gammelekar. De öppna gräsmarkerna domineras av högvuxna gräsarter, men med inslag av örter som blodnäva, rockentrav, svartkämpar och harklöver. Marken har ej varit uppodlad, men har ändå hållits öppen. En väg tvärar över gräsmarken. Väster om vägen växer en del sly, men också unga ekar.

D2 Bryn med jätteträd, lövskog**Naturvärdesklass: 2**

Den centralt belägna sprickdalen som tidigare varit odlad är idag delvis tagen i anspråk för stugor, tillhörande tomter och vägar till dessa. Andra delar har kraftigt buskat igen med slån och lövslsy i fuktigare delar. Mindre gläntor med öppen gräsmark återstår. I soliga bryn finns exempelvis vippärt.

D3 Bryn med jätteträd Naturvärdesklass: 1

I förlängningen av den centralt belägna sprickdalen som tidigare varit uppodlad finns en öppning kring flacka berghällar nära Skurusundet. Hällarna har fin utsikt mot vattnet och är besöksmål och här inkräktar man inte på någons husfrid. Kring hällarna finns små buskmarker och däremellan en del gräsytor med ängsflora. En jätteek står omgiven av ett stort busksnår.

E1 Lövskog Naturvärdesklass: 3

Medelålders lövskog bestående av främst asp på tidigare öppen mark i den centralt belägna sprickdalen. Självgallrat löv har dött, fallit och blivit asplågor. Tidigt successionsstadium av löv.

E2 Lövskog Naturvärdesklass: 3

Medelålders lövuppslag i den centrala sprickdalen som tidigare varit odlingsmark. Asp dominerar. I söder har gran vandrat in.

E3 Lövskog Naturvärdesklass: 3

Litet och ungt aspuppslag i en glänta.

E4 Lövskog Naturvärdesklass: 2-3

Blandad lövskog där dominerande arter är alm, lönn, klibbal, sälg och asp. Vanliga är också björk, ek och fågelbär. Därtill noterades också ask, hägg, sykomorlönn och en grov poppel. Klubbalar och någon enstaka alm är något äldre, men för övrigt är trädskiktet ungt eller medelålders. Alarna växer intill den bäck som tidigare fanns här. Längst söderut finns en glänta där mest gråvide-buskar växer vid sidan av höga örter. Fältskiktet består i stora delar av aggressiva, konkurrensstarka växter såsom jättebjörnlöka.

F1 Öppen slättermark Naturvärdesklass: 3

Tidigare odlad mark som slås årligen då gräset tas bort. Högväxta örter och gräs domineras med litet utrymme för mindre, konkurrensvaga arter.

G1 Tallskog Naturvärdesklass: 1

Gammal högvuxen tallskog i sluttning med inslag av senvuxen ek i öster. Större inslag av ek i den centrala sprickdalen. I nordväst magrare marker med lägre tallar och ljungvegetation. De gamla tallarna utgör det viktigast värdekriteriumet för det höga naturvärdet. En del fallna tallar har skapat värdefull död ved som under lång tid framöver kan utgöra bostad för den lägre faunan om de får ligga.

G2 Barrblandskog Naturvärdesklass: 2

Äldre barrblandskog nedanför nordvärd bergbrant där granen domineras. Lövinslag av varierande grad och art. Äldre ekar finns insprängda bland granarna och i öster står en grov gammal ek. I väster växer mest ungt löv under glest stående gammal tall. Stugor saknas. Den enda granskogen i Skuruparken och med en hel del ganska gamla träd.

H1 Hällmarkstallskog, björksumpskog Naturvärdesklass: 1

Den största hällmarksskogen i Skuruparken med ett ganska tätt trädskikt av gammal tall. I väster gradvis starkare sluttande och övergående i en brant. Diffus övergång i söder och norr mot blandskog med ek. Tillgången på död ved liten, vilket till stor del beror på vedeldare. I en terrängsvacka nära toppen finns ett litet kärr med björk. Få stugor, men en ny uppfördes år 2007.

H2 Hällmarkstallskog Naturvärdesklass: 2

Markant bergstopp med ett obetydligt jordtäcke och ett glest trädskikt av gammal tall. I omgivande branter växer tallen tätare. I sluttningen mot sydost mer gradvis övergående mot löv i branter nedanför.

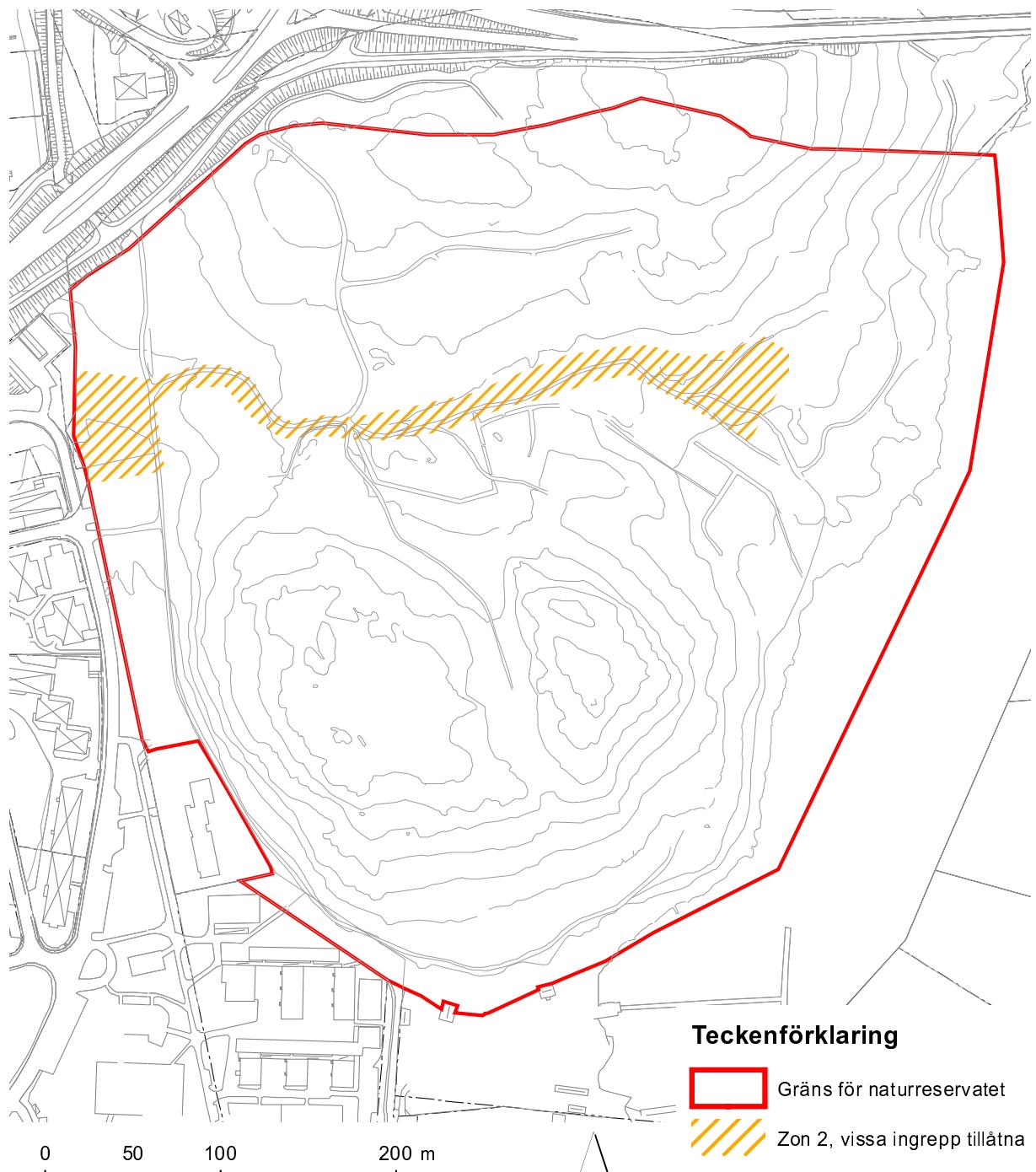
H3 Hällmarkstallskog Naturvärdesklass: 3

Minsta hällmarken som nästan är trädlös sedan tallar avverkats.

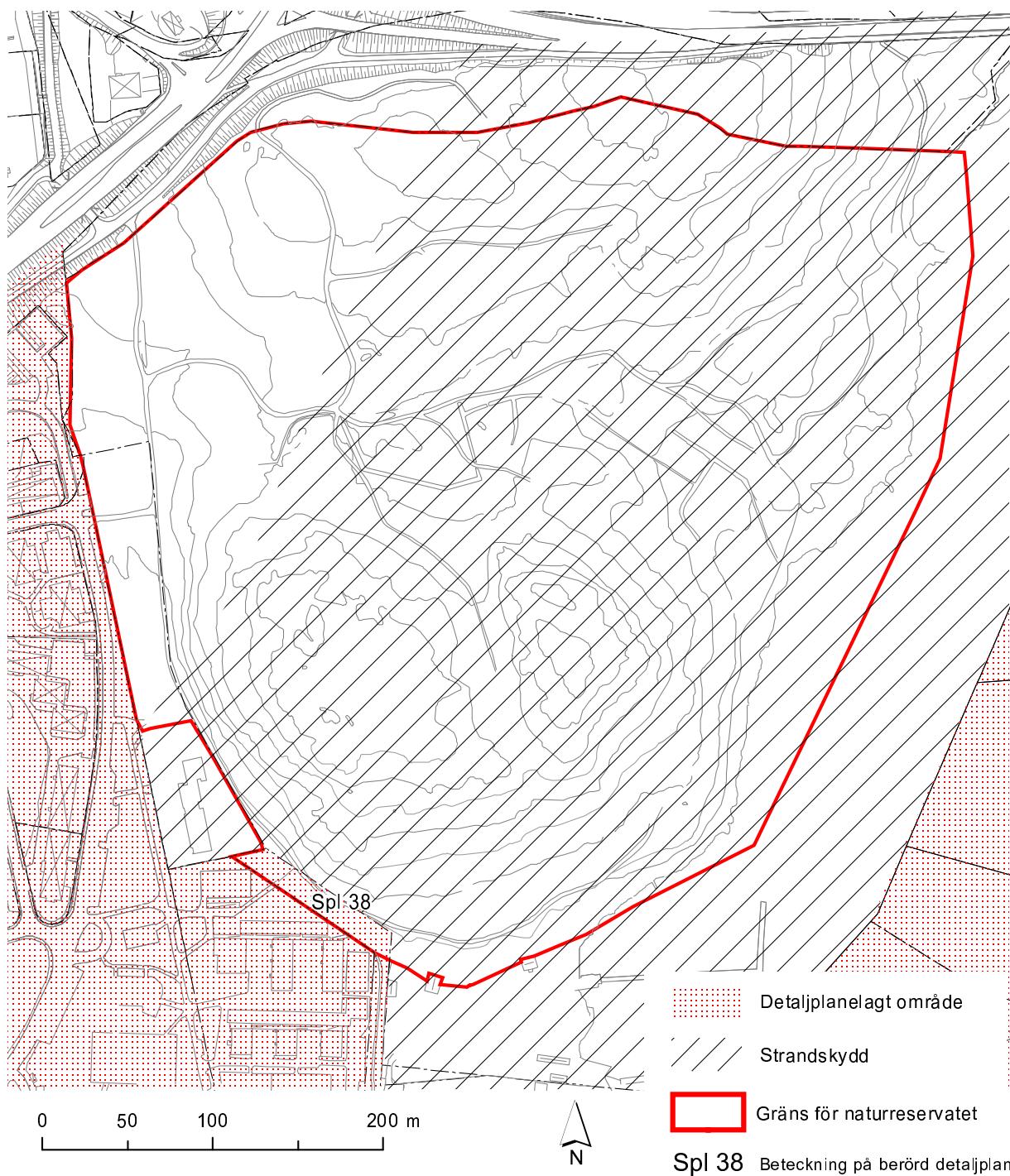
H4 Hällmarkstallskog Naturvärdesklass: 2

En flack hällmarkshöjd närmast motorvägen. Gruppvis växande tallar med tät klungor av ungträd under gamla tallar omväxlande med trädlösa lavklädda hällar.

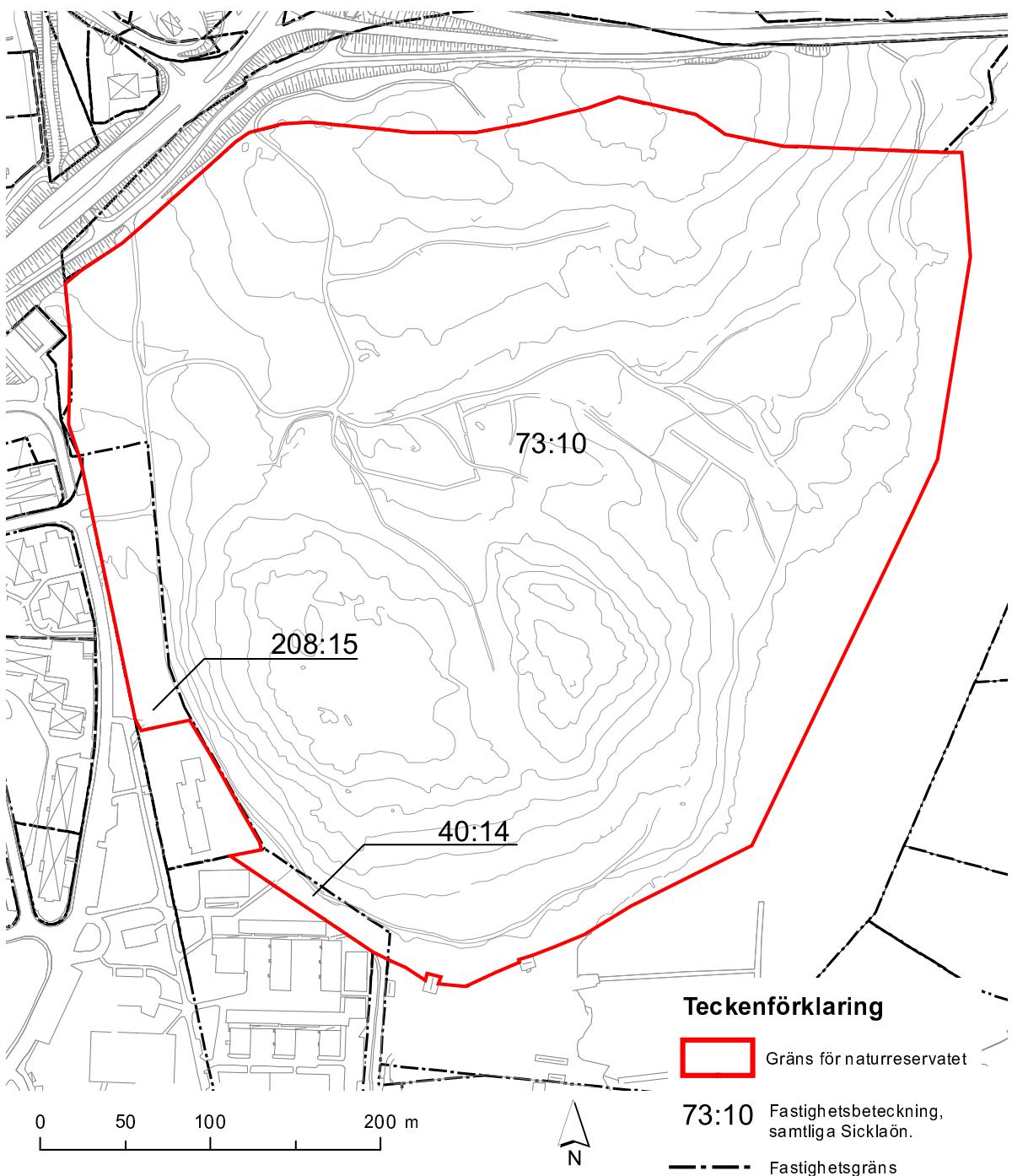
BESLUTSKARTA

FÖRORDNANDEKARTA

FASTIGHETSKARTA

SKÖTSELPLAN

**Naturreservatet Skuruparken
Nacka Kommun**

HUR RESERVATETS SYFTEN SKA TRYGGAS

Den engelska landskapsparkens drag bevaras och lyfts fram genom information, återställning av gångvägars sträckning och utseende samt återställning av öppenheten hos igenvuxna marker. Parkens viktiga upplevelse av omväxling med en variation mellan täthet och öppenhet med vyer och utblickar återskapas.

Rekreationsstråk bevaras genom återkommande röjningar i anslutning till stigar och vägar. Skurusundet bibehålls som ett öppet vattenområde med lättillgängliga, välhävdade stränder med höga rekreativvärden.

Ädellöv gynnas och äldre ädellövträd skyddas. Karaktär av ekhage eller lund eftersträvas beroende på vilka värden som domineras i de enskilda bestånden.

Äldre tallbestånd lämnas för fri utveckling och äldre tallar skyddas.

Skötsel av skog i övrigt inriktas på att stärka upplevelsen genom skydd mot buller och ljus, noggrann renhållning samt upprätthållande av sammanhängande skogsbestånd med hög frekvens av äldre träd.

Skötseln gynnar skyddsvärda arter som finns i eller kan antas spridas till reservatet bl.a. genom att i möjligaste mån död ved sparas.

Rekreativvärdet kan förstärkas genom möjlighet till utveckling av en publik kaféverksamhet.

Generella anvisningar

Skadade eller döda träd tas ner i de fall reservatsförvaltaren bedömer dem utgöra en risk. Död ved läggs på lämpliga platser, så långt möjligt där den uppkommit oavsett om det skett naturligt eller genom säkerhetsåtgärder. Stora träd ska gynnas genom frihuggning.

SÄRSKILDA PLANERINGSÅTGÄRDER

Återställning av engelska landskapsparken

Den stegvisa återställningen av öppna områden och gångvägar till ursprunglig sträckning och historiskt mer korrekt utseende ska föregås av mer detaljerad planering av åtgärderna. Vid röjning och avverkning av träd i igenväxta områden ska planen utformas med hänsyn till såväl ett historiskt utseende som eventuella naturvärden. Återställning av gångvägars sträckning ska föregås av närmare studier för att uppnå så korrekt utseende som är möjligt. De närmare studierna kommer att resultera i ytterligare stigar och vägar än de som redovisas på skötselplanekartan. De för parken viktiga upplevelserna i form av kontraster mellan öppet och slutet, vackra vyer och markanta bergsformationer ska likaså studeras närmare och lyftas fram.

Skötsel av gamla och grova träd

Utgångspunkten för skötselåtgärder är såväl trädens fortlevnad som andra förutsättningar som kan vara väsentliga för trädens värde som substrat för andra organismer, t.ex. solbelysning. Frihuggning i anslutning till stora träd kan utföras. Länsstyrelsens framtagna jätteträdsinventering ska ligga till grund för åtgärder.

Kafé

Vid planeringen av kafébyggnad och den tekniska försörjningen till denna ska planering ske med inriktning på minimering av ingrepp i natur- och kulturmiljön. En arkitektoniskt god byggnad i Skuruparken kan innebära att den underordnar sig miljön men kan också utföras som ett tydligt visuellt tillägg av den karaktär som engelska landskapsparkar ofta hade inslag av.

PRIORITERINGAR

Återställning av landskapsspark

Såväl för levandegörandet av kulturhistorien som för rekreativvärdet är ett återställande av en större öppenhet och en betoning på utblickar och omväxlande naturscenerier viktigt.

Goda rekreationsmöjligheter

Områdets stigar och vägar ska kontinuerligt underhållas så att framkomligheten är god. Ytskikten ska hålla god standard och justeras vid behov. Röjningar utmed vägar och stigar ska utföras så att dessa är säkra och upplevs som trygga. Vid röjning ska särskild vikt läggas vid att bevara och utveckla vackra vyer över park och vatten.

Skötsel för ädellövträd

Av biotopskötselåtgärder bedöms gynnande av gamla grova ädellövträd vara en åtgärd som ger både hög biologisk mångfald och stort utbyte upplevelsemässigt. Här ingår också åtgärder för att gynna hassel. Frihuggning i anslutning till stora träd kan utföras.

Renhållning av god kvalitet

Då naturupplevelse och trygghet kräver frihet från avfall måste renhållning ges högsta prioritet. Grenar från träd i området är inte avfall.

ZONERING

Bestämmelser, åtgärder och riktlinjer för utformning differentieras i reservatet med utgångspunkt i en zonindelning. Reservatets syfte gäller för båda zonerna. Hur syftet uppnås och vilka delar av syftet som betonas varierar mellan zonerna.

Zon 1 Bevarande- och återställningszon

Kulturhistoriska värden utvecklas genom delvis återställning av den engelska landskapsparken. Skötseln utvecklas genom en omföring från mer slutna till öppnare landskapstyper med utökad slätter alternativt bete. Landskapets och parkens spänrande kontraster utvecklas och tas tillvara så som tidigare i historien. Gångvägars sträckning och utformning återställs på sikt så långt det är möjligt till 1700-talets.

Reservatets höga naturvärden på höjderna bevaras bäst genom att i huvudsak lämnas så opaverkade som möjligt. Likaså bevaras upplevelsevärden som orördhet och variationsrikedom. Anordningar ska vara underordnade befintliga värden och ha en lågmäld utformning som anknyter till den historiska bakgrunden på ett genuint sätt. Belysning, parkmöbler och utrustning med urban karaktär ska inte förekomma.

Zon 2 Utvecklingszon

Publik verksamhet som förhöjer områdets attraktivitet som utflyktsområde utan att förvanska ursprunglig karaktär får utvecklas. Detta innebär att anläggningsåtgärder och byggande får förekomma för att göra sådan verksamhet möjlig. Exempel på verksamhet som kan komma ifråga är trädgårdscafé med information, odling och försäljning. Maximalt får byggnadsvolymen uppgå till 250 m² BTA. Ingrepp vid anläggning av angöringsväg och teknisk försörjning ska minimeras.

SKÖTSELOMRÅDEN

1. Öppen gräsmark

Mål

Helt öppen gräsmark med enstaka solitärer. Ökad solbelysning av ekstammar. Gränser mot mer sluten mark bör till delar ha flerskiktade bryn med bärande buskarter som slån och rosor.

Iståndsättande åtgärder

Återställning av igenvuxna områden med avverkning, röjning och ställvis stubbfräsning. Lämpliga trädindivider för återväxt av kommande jätteträd sparar, företrädesvis ek och tall.

Lopande åtgärder

Årlig slätter, företrädesvis med ängsslätter utförd med skärande redskap och upptagning av gräset. Ringbarkning av inväxande asp i brynet. Möjlighet till betesdrift.

2. Halvöppen gräsmark

Mål

Gräsmark med inslag av ädellövträd och tall, framförallt ek, tall och hassel ska gynnas. Ökad solbelysning av ekstammar.

Iståndsättande åtgärder

Återställning av öppnenheten hos områden som tidigare odlats eller betats. Avverkning, röjning och ställvis stubbfräsning utförs. Lämpliga trädindivider för återväxt av kommande jätteträd sparas, företrädesvis ek och tall. Iståndsättningen ska ske stevvis där risk för stort slyuppslag finns.

Löpande åtgärder

Slätter vartannat år, på sikt företrädesvis ängsslätter utförd med skärande redskap och upptagning av gräset. Möjlighet till betesdrift.

3. Ädellövlundar

Mål

Halvslutna eller slutna ädellövdominerade bestånd med så hög andel grova och gamla träd som möjligt.

Löpande åtgärder

Gallring och underröjning var 5:e år då framförallt gran och ungt trivallör och lönn tas bort. Branta partier lämnas utan åtgärd. Eventuella hängande vindfallen tas ner. Död ved lämnas i möjligaste mån. Gallring ska utföras med försiktighet i områden där viktiga mossor och larvar kräver beskuggning, främst gäller detta nord- och östvända sländer och branter. Kraftigare gallring utförs i syd- och västvända sländer och branter. Utsikt mot stranden ska möjliggöras. Möjlighet till betesdrift.

4. Blandskog

Mål

Skog med såväl barr- som lövträd med grova träd. Så stor förekomst som möjligt av grova träd, gamla träd och ädellövträd.

Löpande åtgärder

Gallring ungefär var 5:e år. Frihuggning av ekar och gynnande av spärrgreniga ekar. Död ved bör i möjligaste mån lämnas. Gallring ska utföras med försiktighet i områden där viktiga mossor och larvar kräver beskuggning, främst gäller detta nord- och östvända sländer och branter. Kraftigare gallring utförs i syd- och västvända sländer och branter. Möjlighet till betesdrift.

5. Hällmarkstallskog

Mål

Orörd naturskog.

Löpande åtgärder

I princip inga utöver skräpplockning. Behovet av säkerhetsåtgärder är på denna typ av mark i det närmaste obefintligt. Eventuella hängande vindfallen tas ner. All död ved lämnas.

ANORDNINGAR OCH ANLÄGGNINGAR

Återställningsmark

Mål

Vid eventuellt borttagande av byggnader och anläggningar ska marken återställas till omgivande marks karaktär.

Iståndsättande åtgärder

Borttagning av främmande material och så långt det är möjligt utan omfattande ingrepp i omgivningen återställning till omgivande marks ursprungliga nivå. Avjämning med enkel såbädd, om möjligt med omgivande marks jordart, annars med mager sand. Eventuell insådd eller vegetationsetablering ska överensstämma med omgivningen, parkgräsfrö ska undvikas. Naturlig igenväxning är att föredra.

Löpande åtgärder

Under en övergångsperiod kan bekämpning av grova ruderatväxter var motiverad, annars samma löpande åtgärder som för omkringliggande mark.

Körväg

Mål

Vidmakthållande av funktionen körbarhet, framkomlighet, avvattning etc. Körväg förekommer endast fram till eventuellt kafé inom zon 2 på beslutskartan.

Iståndsättande åtgärder

De som förvaltaren bedömer nödvändiga. Företräfflig förändring av ytskikt från grus till asfalt får ej ske.

Löpande åtgärder

De som förvaltaren bedömer nödvändiga.

Gångvägar

Mål

Upplevelsemässigt ska gångvägarna ha ett ålderdomligt utseende. Funktionellt ska rimlig framkomligheten upprätthållas genom rimlig ytjämnhet och avvattnning.

Belysning ska finnas på huvudgångstråk enligt skötselplanekarta.

Iståndsättande åtgärder

Återställning av gångvägars och gångstigars historiska sträckning och utseende. Ytskicket ska bestå av bitumenfritt grus och återställning ska ske där annat material tidigare använts. Trappor och handledare kan anläggas där så är erfoderligt.

I övrigt de som förvaltaren bedömer nödvändiga.

Löpande åtgärder

De som förvaltaren bedömer nödvändiga.

Stig

Mål

Oanlagd karaktär, delvis med låg framkomlighet p.g.a. stark lutning.

Iståndsställande åtgärder

Trappor och handledare kan anläggas där så är erfoderligt.

Löpande åtgärder

Vid slitägeskador kan förstärkning ske med grus eller bark. I övrigt de åtgärder som förvaltaren bedömer nödvändiga.

Informationsanläggningar

Mål

Informationsskyltar med kartor ska finnas i reservatets entréer och på ytterligare några platser enligt skötselplanekarta. Utöver grundläggande data ska informationen ge exempel på intressanta målpunkter i reservatet, djupare kunskaper om värden samt gångvägnät och stigar. Vid ett framtida kafé kan kompletterande information finnas. Ev. utmärkning av spår görs tydlig och hållbar.

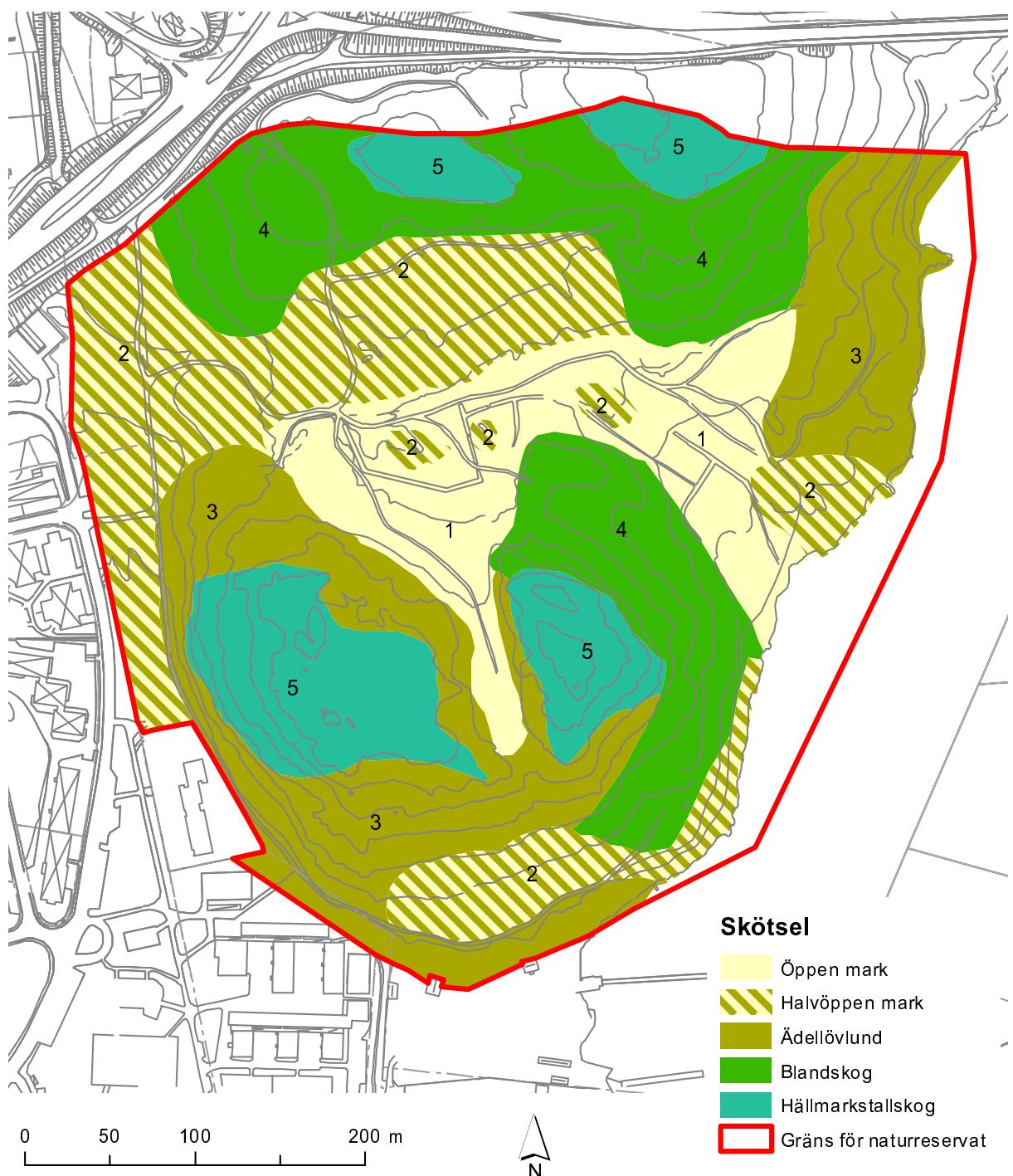
Iståndsställande åtgärder

De som förvaltaren bedömer nödvändiga.

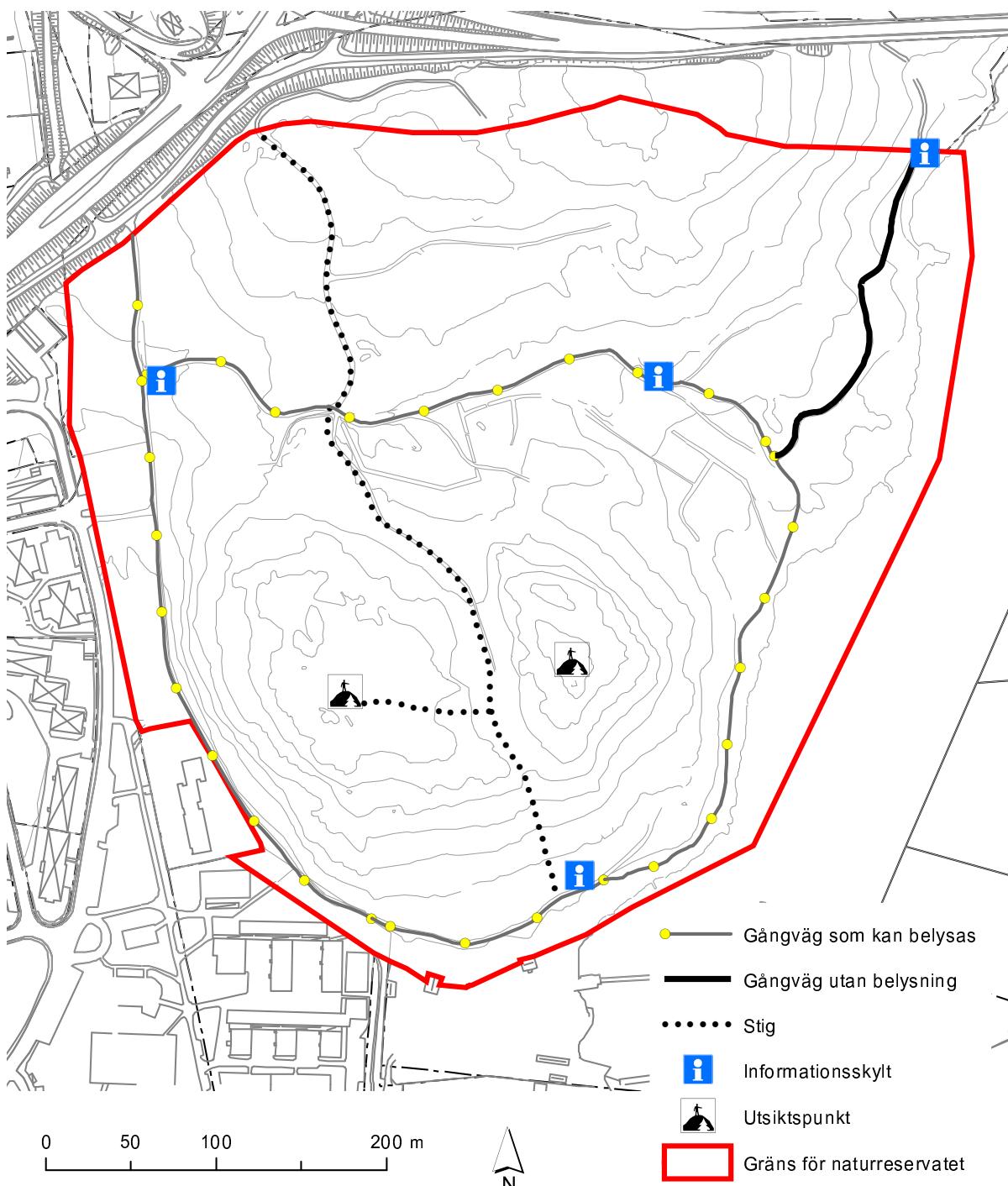
Löpande åtgärder

De som förvaltaren bedömer nödvändiga.

SKÖTSELOMråDEN

SKÖTSELPLANEKARTA

Rekonstruering av historiska parkgångar
får göras, liksom anpassning av här redovisade
vägar till belagda historiska sträckningar.

